

SLOVENSKI

ČEBELAR

1948

50. LETNIK

7.-8. ŠTEV.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKE ZADRUGE ZA SLOVENIJO

7. - 8. številka

V Ljubljani 1. avgusta 1948

50. letnik

Vsebina:

Fr. Donat Jug: Seznam čebeljih pašnih virov (Nadaljevanje in konec)	161
F. B.: Medena detelja	165
Močnik Peter: Kako odstranimo brezpašno vrzel pred ajdo?	170
Janez Gosposvetski: To in ono s kolovraškega vresišča	172
Rojec Vlado: Trotavost čebel in rojenje	175
Trojičan: Trotovska vojna	180
Dolinar Ivan: Nenavaden roj	181
Lobnik Franc: Doživljaji z maticami	184
Zunko Ivan: To in ono	186
Rihar Jože: Obveščevalne postaje	188
Posvetovalnica	
K vprašanju o zagonetnem pojavu. K vprašanju o ubežni matici. K vprašanju o izmetavanju zalege. Grši in lepši panj. Nepričakovani obisk	193

Osmrtnice	
Philipp Baldensperger. Likar Andrej. Štepec Jože. Palič Ignac	195
Mali kruhek	
Dve matici. Beseda o medu. Odstranjujemo protislovja! Zgodnji roji	197
Naša organizacija	
Cebelarska slavnost pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah	199
Dopisi: Ustanovni občni zbor čebelarske podružnice v Brežicah. Iz Prekmurja. Cebelarji zadrugarji ptujskega okraja. S Ptujškega polja. Cebelarska družina Središče ob Dravi	201
Zapisnik II. redne skupščine ČZ	203
Delovanje izvršnega odbora ČZ	206
Zadružni vestnik	208
Na ovitku: Mali oglasi. Ob zaključku vzrejne sezone.	

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Cebelarska zadruga za Slovenijo. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadržnike 75 din, za nezadržnike 100 din, posamezna številka 10 din. V inozemstvu stane list 120 din.

Zaradi starosti

sem opustil čebelarstvo. Na prodaj imam točilnico in več drugih čebelarskih potrebščin. Interesenti naj se javijo na naslov: Prešeren Jakob, Vrba št. 3, pošta Zirovnica, Gorenjsko.

Moderen čebelnjak na vozu

s 40 AZ-panji, od katerih jih je 20 napolnjenih s čebelami, prodam za ceno 105.000 din. Družine so močne in imajo zadostno zimsko zalogo. — Černejšek Jožef, Zabljek pri Slovenski Bistrici, pošta Laporje.

Načrte za čebelnjake

izdeluje po želji Rožman Maks, Ljubljana, Strossmayerjeva 8.

Kateri čebelar

bi pomagal s kakim kranjičem do čebel staremu čebelarju, ki so mu Italijani za časa okupacije raznesli vse imetje? Naslov naj sporoči upravi našega lista.

Zadružne izkaznice

so izgubili in jih proglašajo za neveljavne:

Habjan Anton, Spodnja Slivnica, pošta Grosuplje, št. 1750.

Križman Martin, Ljubljana, Cilenškova 4, št. 4285.

Vidovol Franc, Lipovec, Dol. vas pri Ribnici.

Zupančič Anton, Polje pri Višnji gori, št. 4350.

Zupančič Franc, Sončna pot 5, pošta Jesenice 3, št. 1381.

Ker zaradi premestitve tiskarne in preureditve njenih prostorov 7. štev. Slovenskega čebelarja ni mogla pravočasno iziti, jo izdajamo skupaj z 8. številko. Naročnike prosimo, da nam zakasnitev, ki ni nastala po naši krivdi, oprostite.

Uredništvo.

Fr. Donat Jug:

Seznam čebeljih pašnih virov

(Nadaljevanje in konec)

D) Travniška ali poljska paša

Nekdaj smo imeli travniško pašo za glavno poletno pašo. Danes pa so se razmere zaradi gnojenja in čiščenja travnikov tako izpremenile, da je komaj še mogoče govoriti o čebelji paši na travniškem cvetju. Travniki in pašniki nudijo čebelam le nekaj malega medečih rastlin. Med njimi zavzemajo prvo mesto razne detelje.

Travniška kadulja (*salvia pratensis*) ima podolgovate, ostre in trde liste ter dolge klase z modrimi cveti. Raste divje povsod po travnikih, senožetih, pašnikih in gričih. Ugaja ji bolj trda ali peščena podlaga. Po vrtovih goje kot dišavno rastlino pravo kaduljo ali žajbelj (*salvia officinalis*) z blede rdečevijoličastimi cveti. Kot samorasla je močno razširjena v primorskih in kraških krajih, posebno v Istri in po dalmatinskih otokih, kjer imajo čebele na njej glavno poletno pašo. Pa tudi na Notranjskem in po goriških hribih jo zelo cenijo. Njen med je temnordeč, nekoliko grenek, obnožina pa belorumen.

Manj donosne travniške in poljske rastline so še: regrat, slak, špargelj, osat, zvončnica, melisa, lan, redkev, grašica, klinčki (travniški nageljni), boreč (*borrago officinalis*), grah, mak, plavica (žitni plevel) in še nekatere druge.

Razne detelje. Znano je, da vse vrste detelje, kar jih po naših krajih sejejo, bolj ali manj mede, a jih čebele ne morejo obirati, razen rdeče detelje in nekaterih pritlikavih deteljic, ki po pašnikih in okoli potov vse poletje cveto. Poljska ali črna detelja in lucerna, ki ju sejejo kmetovalci na njive za krmljenje živine, obilno medita in ju čebele močno obletavajo, toda cvetne čašice, ki so združene v glavice, so preozke in pregloboke, tako da čebele z rilčki ne dosežejo medečine. Čebele napravijo z obiranjem deteljnega cvetja veliko časa, a brez uspeha.

Rdeča, laška ali inkarnatna detelja (*trifolium incarnatum*) je edina v naših krajih, ki dobro med in jo čebele lahko s pridom obletavajo. Njene cvetne glavice so na gosto posejane z majhnimi cvetnimi čašicami. Čebele gredo na njo, kakor na ajdo. Med te detelje je zelo temne barve ter ima zoprn duh. Ker pa cvete ta detelja že v zgodnjem poletju, porabijo čebele med zase in ga ne nanašajo v medišče. Inkarnatka ljubi bolj toplo podnebje (v visokih legah rada pozimi pozebe). Sejemo jo v

mešču avgustu (lahko tudi med ajdo). Ako dobro prezimi, cvete že konec maja; v juniju pa jo kosimo za svežo krmo. Navadno jo pustimo nekaj tudi za seme, ki dozori do julija. Ta vrsta detelje je zelo dobra krmska rastlina, ker jo lahko kosimo že v zgodnjem poletju, ko še suhe krme primanjkuje. Le žal, da jo ponekod pokosijo, še preden je razvetena, tako da imajo čebele od nje le malo koristi.

Turška detelja ali esparzeta (*onobrychis sativa*) ima blede-rdeče, deloma rumenkaste podolgovate cvete. Medij zelo obilno, uspeva pa bolje na apnenih tleh; mokrota ji ne ugaja. Zadovoljuje se tudi z borno zemljo; posebno je primerna za pašnike, suha rebra in obronke, kjer vzdrži več let. V alpskih deželah jo sejejo po travnikih. V travniški mešanici zelo dobro uspeva.

Bela medena detelja (*melilotus albus*) je posebno primerna za sčabe, nerodovitne prostore. Cvete drugo leto po setvi, nato se nadalje sama razmnožuje. Medij vse poletje. Zato je vredno, da ji čebelarji posvetijo več pozornosti.

Rumeno medeno deteljo (*melilotus officinalis*) sejejo le v nekaterih krajih. Želeti bi pa bilo, da bi se bolj razširila, ker daje mnogo medu. Sejejo jo med travno mešanico. Uspeva tudi v vlažni zemlji. Cvete od julija do avgusta. Ker cvetje naglo dozori, se nadalje sama razmnožuje.

Španska deteljica (*dorycnium herbaceum*) s temnimi cveti vzdrži več let. Z njo izdatno zboljšamo travnike in pašnike. Tudi ta ljubi bolj peščen ali kamnitna tla. Ako raste med nizkim grmovjem, kjer ne kosijo trave, dobijo čebele na njej v brezpašni dobi po košnji najboljše delež. Španska deteljica medij izborna. Medij svetlorumen, zelo dobrega okusa ter spada med najfinejše planinske vrste medu.

E) Pozna poletna paša

Pravi kostanj (*castanea sativa*) cvete konec junija in v začetku julija. Po nekaterih predelih Slovenije imajo čebele na njem zelo izdatno bero, posebno v zapadnem delu ob bregovih Soče, v kobariškem kotu, v Beneški Sloveniji in v čedadskih hribih. Kostanjevo cvetje je obenem bogat vir obnožine. V času, preden prične cvesti domači kostanj, je navadno v plodiščih malo cvetnega prahu, ob kostanjevem cvetju pa se čebele bogato založijo z njim, če le vreme dopušča redne izlete. Meditev kostanja je močno odvisna od vremena. V suhem ali vetrovnem vremenu sploh ne medij. Meditev pospešuje toplo in nekoliko vlažno vreme. Močni nalivi pa meditev popolnoma zatrejo. Kostanjev medij temnorumen ter ima neprijeten duh in grenek okus; zato za trgovino ni primeren.

Medena rosa ali mana (*saccharo-gemesis diabetica*) se katero leto pojavi ob vročih soparnih poletnih dnevih na listju lip, lesk, hrastov in še več drugih dreves. Listje je posebno pokapano tedaj, ko v vročih opoldanskih urah nenadno prične deževati, nato pa zopet posije toplo sonce. Ta čudoviti pojav medenja ni še do danes popolnoma razčiščen. Gotovo je le to, da čebele medeno roso s pridom berejo in jo v panju pretvarjajo v okusen med. Medij iz mane je temnozelenkast. V satju se rad zgosti, tako da ga je težko iztočiti. Za zimsko hrano je neporaben, ker bi čebele na njem pomrle. Za gospodinjsko porabo pa je dober, ker ima v sebi vse tiste snovi kot na primer smrekov ali jelkov med.

Zlata rozga ali vrbak (*solidago virgoaurea*) cvete v juliju in avgustu ter ponekod dobro medi. Raste ob potokih in rekah kakor vrbe ter ima liste močno podobne vrbovim. Lepo dišče rumeno cvetje se razvije na šibastih do 1 meter visokih grmih, ki jih čebele zelo rade obletavajo. Zlata rozga se sama in izredno naglo razmnoži. Raste zelo bujno in ni prav nič izbirljiva glede zemlje. Na meditev povoljno vpliva bolj južno podnebje, kot je v primorskih krajih; posebno na Goriškem ob Soči se čebelarji pohvalijo z vrbakom.

Nadalje imamo še več vrst drevja in grmovja, ki cvete v poletnih mescih. Med te spadajo razni negnoji, jesenovec, tulipovec, božje drevesce (*altantus glandulosa*) in gledičevka. Gadovec (*echium vulgare*) in vrbovec (*epilobium Donaci*) rasteta bolj v peščenem svetu in oba izborna medita. Med gozdne medonosnice prištevamo volovski jezik, kalino, osat, slez ter raznovrstno robidovje in srobotje.

Med poljske poletne medeče rastline prištevamo v prvi vrsti one, ki dajejo mnogo obnožine. To so razne sončnice, buče, kumare, fižol, potrošnik ali cikorija, leča in koruza. Razni poljski medeči pleveli pa so: repinec ali berač, plavica, svilnica, slak, grahor, čistec in volčji bob.

F) Jesenska paša

Od začetka avgusta dalje prištevamo vse medeče rastline k jesenski čebelji paši, kajti od tedaj naprej čebele ne nanašajo več nektarja v medišča, temveč v plodišča, kjer si že urejajo zimsko gnezdo. V prvih dneh avgusta imajo čebele bero, ako je vreme ugodno, na otavi. Na travnikih se razvije po prvi ali drugi košnji razno deteljno cvetje, v gozdovih pa najbolj bujno medi srobot (*clematis*) z velikimi, grozdom podobnimi cveti. Na vrtovih in v parkih medijo razne trajnice, med temi najizdatneje *astra aspedistris*, v nasadih pa visoka senčnata drevesa, kot na primer *sophora japonica*. Po gorah in visokih gričih se prične razvijati jesensko vresje (*calluna vulgaris*), orlica (*aquilegia*) z modrimi zvončastimi cveti in kamentrika (*saxifraga cordifolia*) z rožnatordječimi cveti. V slovenski domovini je pa razen na jelki najizdatnejša poznopoletna ali jesenska paša na ožepcu in ajdi.

Ožepce ali žepke (*saturea montana*) je podoben resju, le večje liste ima. Cvetje je drobno in sinje barve. Raste na pustih kamnitih tleh v večjih skupinah. Najbolje uspeva in zelo bogato medi v primorskih predelih, na Krasu, na istrskih pobočjih, pa tudi ob morju, posebno na Kvarnerskih otokih, v reški ter sušaški okolici in še v nekaterih drugih krajih ob morski obali. Med te rastline je belorumen in zelo aromatičen. Prištevamo ga med prvovrstne cvetlične medove. Primorski čebelarji imajo ob ugodnih letinah na žepku najizdatnejšo čebeljo pašo. Ako ta zaradi prehude suše odpove, tedaj imajo Primorci slabo čebelarsko letino.

Ajda (*polygonum fagopyrum*) uspeva v vsaki zemlji, da le ni močvirna. V naši domovini obsejejo z njo vsako leto obsežne ploskve, toda ne uspeva povsod enako. Ajde sejejo dvojce vrst: domačo, že od nekdaj priljubljeno črno ajdo in novejšo vrsto, francosko sivo ajdo. Črna ajda cvete

nekaj dni poprej in bolje medu kot siva. Ajda je med vsemi rastlinami najboljša medonosnica, a tudi najbolj občutljiva za vse vremenske neizhode. Rahla slanica, pa je po njej! Ako količkaj zapiha sever ali severovzhodnik, že preneha mediti. Zato čebele na odprtem polju ne dobijo toliko na ajdi, kakor bi bilo pričakovati. Na ajdi naberejo čebele tudi mnogo izvrstne obnožine, ki pride čebelam zelo prav pri spomladanskem razvoju zalege. Ajdov med je najboljši in najprimernejši za prezimovanje čebel. Zato je za vsakega čebelarja ajdova paša zelo važna.

Ajda cvete navadno v drugi polovici avgusta in še prvi teden v septembru. Z njo se vsaj v ožji Sloveniji zaključí letna čebelja paša. V nadaljnjih septembrskih dnevih pridejo v poštev kot medonosnice ob lepih dnevih le še nekatere jesenske rastline, ki pa ne medijo izdatno. To so: gorsko vresje, gozdni bršljan (*hedera helix*) in travniški podlessek (*colchicum autumnale*).

Končno naj pripomnim, da je v ostali Jugoslaviji še več medonosnih rastlin, ki v tem seznamu niso omenjene. To pa zaradi tega ne, ker se v Sloveniji ne gojijo v taki meri, da bi imele čebele od njih kaj koristi.

*

Če hoče čebelar spoznati pašne razmere v svojem kraju, ni dovolj, da ugotovi, katere medeče rastline uspevajo v okolici njegovega čebelnjaka v polmeru treh kilometrov, ampak mora natanko določiti tudi čas njihovega cvetenja. Za takšna opazovanja ni treba nobenih posebnih priprav, samo nekaj budnosti in veselja do stvari. Čebelarska zadruga se bo v prihodnjih mescih lotila organiziranja takšne opazovalne mreže naših fenoloških prilik. Za vsako važnejšo medečo rastlino, katere je v okolišu najti nekaj več, bo treba sestaviti koledar cvetenja, nekako po temle obrazcu:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
Ime rastline	Razširjenost v kraju	Začetek cvetenja	Višek cvetenja od — do	Konec cvetenja	Čebel. vred- nost (donos)	Vremenske pri- like med cvetjem

Sele kadar bomo imeli podatke za 60—80 najvažnejših medovitih rastlin v kraju, bomo lahko z majhnim trudom in stroški vplivali na izboljšanje paše. Nobenega smisla nima, nasajati še tako priporočene medovite rastline, če cveto v času, ko je v kraju dovolj druge paše, ali v kritičnih vremenskih razdobjih, ki se pojavljajo leto za letom. Moderno vremenslovje računa v vedno večji meri z vremenskimi konstantami, kakršnih nekaj pozna že narodno izročilo (ledeni možje, sv. Zofija, sv. Medard itd.). Zato se nekatere rastline (n. pr. borovnica, javor itd.) pri nas ne morejo uveljavljati, razen v izjemnih letih, čeprav jih drugje hvalijo. Kadar cvete več medovitih rastlin naenkrat, n. pr. češnja in višnja, obletujejo čebele samo češnje, čeprav tudi višnja medu in ne dá dosti manj donosa v krajih, kjer rasto samo višnje brez češenj. Takšno podrejeno vlogo igrajo prav tako dren, gadovec, srobot, ogrščica, črna detelja, lucerna itd. itd. Vse takšne pojave bomo lahko ugotovili samo s točnim opazovanjem in medsebojnim primerjanjem izsledkov.

Medena detelja

Med rastlinami, ki nudijo čebelarom pašo v visokem in poznem poletju, zaslužijo medene detelje prav posebno čebelarjevo pozornost. Pri nas najdemo tri najbolj razširjene vrste: rumeno ali koristno medeno deteljo (*melilotus officinalis* Desz.), ki cvete, kakor že ime pove, rumeno, ter dve belocveti vrsti: belo medeno deteljo ali mejičnik (*melilotus albus* Desz.) in visoko medeno deteljo (*melilotus altissimus* Truill). Poslednja se od navadne bele ne razlikuje toliko po višini kolikor po tem, da sta pri njej plodnica in strok dlakava. Drugih vrst ne srečamo v srednji Evropi.

Ni še dolgo tega, ko so medeno deteljo prištevali med najbolj nadležne plevelce. Pri nas kot poljski plevel ni predstavljala nikoli večje nevarnosti. Rumeno medeno deteljo najdemo na grobljah, včasih tudi na gozdnih jasad, na peščenih, neplodnih tleh, kjer doseže višino do devetih decimetrov. Do dveh metrov visoko belo medeno deteljo pa srečamo v živih mejah in na nabrežinah; od tod tudi njeno slovensko ime mejičnik. Visoka medena detelja je sorazmerno redkejša. Najlaže jo odkrijemo na vlažnih travnikih in obronkih.

Težko, da bi to ali drugo vrsto našli kje na našem ozemlju v večjih množinah. Drugače pa je bilo v Ameriki in v stepnem pasu Rusije. Tam so se medene detelje v nekaterih letih tako razširile, da so na obširnih področjih popolnoma zatrle kulturne posevke. Posamezne ameriške države so bile prisiljene izdati celo posebne zakone o dolžnostnem uničevanju tega strahotnega škodljivca, ki ni bil za ničesar poraben. Čeprav so vse vrste medene detelje bujno zelene in po hranilnih snoveh prav nič ne zaostajajo za drugimi deteljami, jih živina vendar ne žre rada. Vsa rastlina od korenin do cvetov vsebuje namreč poseben alkaloid, kumarin, ki ji daje grenak priokus in učinkuje nekoliko narkotično, pri zaužitju večje množine pa se lahko pojavijo celo znaki zastrupljenja. Razen bogatega medenja, po katerem je rastlina že v starem veku dobila svoje ime, je imela nekaj cene samo v ljudski medicini, dočim se je v moderni farmakologiji njena poraba občutno zmanjšala. Iz rumene medene detelje delajo še danes različne omehčevalne komprese; deloma pripravljajo iz nje nekatera zdravila za notranjo uporabo. Njeni cveti so eno najstarejših zaščitnih sredstev proti moljem. Učinkujejo pa le toliko časa, dokler ne zgube duha. Bela medena detelja pa je že skoraj popolnoma izgubila svoj pomen v zdravilstvu. Uporabljali so jo včasih kot zdravilo za koliko pri konjih. Nadalje so pripravljali iz njenih cvetov vsakovrstne maže za lajšanje bolečin. Znana je tudi lastnost vseh vrst medene detelje, da blaže slab duh. Za preprosta kmečka stranišča v vzhodni Evropi so šopi medene detelje prav tako značilni kakor šopi omele ali oblancev za gostilne. Tudi posode za mleko parijo ponekod z medeno deteljo. Posode izgube neprijeten vonj, mleko pa se baje v njih ne sesiri tako hitro.

Vendar teh nekaj dobrih lastnosti ni odtehtalo škode in rastlino so v prejšnjem stoletju uvrstili med najhujši plevel. Šele pred približno 40 leti so postali nanjo pozorni. Najprej seveda v Ameriki. V severnih predelih države Kentucky je bila proti koncu preteklega stoletja zemlja tako izrabljena, da se je začela izpreminjati v puščavo. Na apnenčevih gričih so bile

stoletne obširne plantaže tobaka, ki so popolnoma izčrpale tenki sloj prsti. V nekaj viharnih letih s hudimi nalivi je postala pokrajina skoraj gola. Farme so druga za drugo propadle, ljudje pa so se odselili. Na zapuščenih zemlji se je pojavila kasneje medena detelja. Ker so ji tamkajšnje podnebne in talne razmere nenavadno ugajale, se je v sorazmerno kratkem času razrastla preko vse pokrajine ter spremenila puščino v pravi čebelarški raj. Zadnji ostanki farmerjev so se obupno borili z novo šibo božjo, toda nič ni pomagalo. Pokazalo pa se je, da je bujna rast medene detelje počasi, od leta

Rumena medena detelja.

pravi pa v zemlji močno glavno korenino, iz katere šele v prihodnjem letu odžene bujno zelenje. Ozeleni tako naglo, da se niti lucerna, od katere se mlada medena detelja na videz skoraj ne razlikuje, ne more primerjati z njo. V rastlinjaku so opazovali, da se je nasad dvignil za 6 cm v 15 urah. Ima pa medena detelja tudi mnoge prednosti, ki manjkajo praviim deteljam. Prav nič ni izbirična glede tal. Uspeva v vsaki zemlji, čeprav ji najbolj prija apnena podlaga. Brez škode prenese najhujšo vročino in sušo; prav tako ni občutljiva za mraz. Vzdrži celo poplave. Uspeva povsod med 30. in 65. vzporednikom zemljepisne širine. Seveda imajo talne in klimatične prilike

do leta obnavljala plodnost tal. Danes so te pokrajine bogata središča živinoreje in mlekarstva. Ni trajalo dolgo, pa je prejšnji nadležni plevel postal pomembna kulturna rastlina, ki je povzročila pravo revolucijo v poljedelski strukturi Zedinjenih držav in Kanade. Od leta do leta se širijo novi nasadi. V zadnjih desetletjih se bela medena detelja v novi obliki kot enoletna kulturna rastlina vrača nazaj v Evropo, od koder so jo kolonisti med drugim semenjem pred dve sto leti (1738.) kot plevel zanesli preko oceana.

Medene detelje spadajo v razred leguminoz, rastlin, ki uspevajo samo v sožitju s posebnimi bakterijami. Te bakterije se naselijo na njihovih koreninah in črpajo dušik naravnost iz zraka. Kakor za vse detelje, tako so tudi zanje značilni trije listki, nekoliko podolgovati, toda rahlo nazobčani. Vse tri divje rastoče vrste so dvoletne. Prvo leto se rastlina razvije dokaj skromno, na-

precejšen vpliv na njeno rast. Bela medena detelja, ki je kot kulturna rastlina mnogo važnejša, kakor rumena, doseže v raznih prilikah višino od 30 cm do 1½ m. V bogatejši zemlji odžene neprimerno više kakor na pusti goličavi. Opazili so tudi, da se v vlažnih tleh znatno zmanjša odstotek kumarina v rastlini. Greni manj, kakor če zraste na suhem in tudi nevajena živina jo žre brez odpora.

Rumena medena detelja se v poljedelstvu najbrž ne bo nikoli s pridom uveljavila. Je pa od vseh rastlin najboljše sredstvo za humiziranje tal. Popolnoma neplodna peščena tla v nekaj letih tako predela, da so godna za zahtevnejšo rast. Uspeva na vsaki sipini, groblji ali nasipu, kjer najde le trohico hrane. Ko se razraste, so takšna tla primerna vsaj za pogozditev. Zato jo goje tudi na polju zaradi semena. (Želeti bi bilo, da bi se med čebelarji našel kdo, ki bi pri divje rastočih rastlinah nabral nekaj semena, ga posejal in tako razmnožil.) Toda vsako zemljo, v kateri še ni rastla katera koli vrsta medene detelje, je treba pred sejanjem cepiti s posebnimi bakterijami, prav tako kakor pri esparzeti in seradeli. Če vsejemo manjšo množino, zadošča, da vzamemo s semenom s seboj nekaj prgišč prsti, ki jo nagrebemo okrog korenin. Seme kali precej počasi. Da pospešijo kaljenje, ga v Ameriki robkajo s posebnimi stroji; prav tako uspešno je, če ga v primerni posodi manemo z ostrim peskom ali z zdrobljenim steklom.

Bela medena detelja.

Vse to velja tudi za belo medeno deteljo, katero goje v Ameriki v neprimerno večjih množinah in jo uporabljajo predvsem kot živinsko krmo. Ameriška propaganda, ki ji je utrla pot v živinske hleve, se ni dosti zmenila za kumarin. Saj je solanin v krompirju še hujši strup, vendar so zastrupljenja z njim tako redka, da praktično kaj malo pomenijo. Nevajena živina, katero so nagnali na pašo na obširne nasade medene detelje, dva do tri dni ni hotela žreti, nato pa se je — sila kola lomi — spoprijaznila z novo hrano in čez teden dni je že dajala normalne količine mleka. Pri pokladanju v jasli pa baje zadošča, da medeno deteljo v začetku nekajkrat poškopimo s solno raztopino, nakar je

živina ne odklanja. Na splošno uporabljajo za krmo samo svežo medeno deteljo. Sušiti jo je dokaj težko. Nežni listki se sicer posuše prej kakor pri navadni detelji, stebila pa mnogo kasneje. Pokošeno je treba zvezati v snope in sušiti 4–6 tednov v kozolcih. Toda ogromna množina zelenja je vsaj za Američane odtehtala vse takšne nedostatke. Semena so nasejali na vagone, nato pa so nagnali živino na pašo. Cesar živina ob koncu drugega leta ni popasla, so podorali za gnoj. Izračunali so, da ima 6 ton na pol suhe medene detelje, kakršna ostane na polju, enako gnojilno vrednost kakor 25 ton hlevskega gnoja. Bakterij, ki proizvajajo dušik, nima na koreninah nobena druga leguminoza v takšnem izobilju kakor medena detelja.

Dvoletna medena detelja pa ni bila v kmetijstvu splošno porabna. Odgovarjala je povsod, kjer so intenzivno obdelovali zemljo. Kljub živahni propagandi je bila vendar le izhod za silo. Razširila se je samo tam, kjer so bile hranilne snovi v zemlji tako izčrpane, da nobeno drugo sredstvo ni moglo več povzdigniti rentabilnosti tal. Novo razdobje se je začelo, ko so odkrili enoletno variacijo medene detelje.

Na neki poizkusni kmetijski postaji v državi Yova so januarja mesca 1916. l. posadili v rastlinjaku okoli 500 tipov semena dvoletne bele medene detelje. V začetku marca pa je vodilni agronom Hughes opazil, da se je iz nekega določenega tipa semen razvilo 22 rasilnic, ki so po rasti znatno prekosile ostale. Deloma so te 90–155 cm visoke rastlinice zacvetele že v marcu, deloma pa šele proti koncu aprila. Sredi junija je dozorelo seme, katerega so posejali na nekem prostoru obenem z ovsom. Ko so pri ovsu zrna dozorela do mlečnosti, so ga pokosili, nakar se je medena detelja izredno naglo razvila. Cvetela je konec avgusta in v septembru pri poprečni višini 155 cm, medtem ko so druge kontrolne rastline medene detelje dosegle samo 30 cm, istočasno vsejana črna detelja pa 8–12 cm. Ko je seme dozorelo, so rastline populili in jih natančno preiskali. Opazili so, da se korenina v marsičem razlikuje od korenin drugih vrst. Glavna korenina je bila sicer prav tako močna, vendar ne tako sočna. Popolnoma ji je manjkalo značilnih 5–50 brstičev, ki se navadno razvijejo 2,5 cm pod zemljo kot nastavki za prihodnje leto. Korenine, katere so pustili v zemlji, so usahnile. Kakor so ugotovili kasneje, se je ta nova enoletna mutacija razvila na nekaterih gmajnah v Alabami, le da je ni prej nihče opazil. V nekaj letih je bilo semena nove vrste na pretek in enoletna medena detelja se je izredno naglo razširila po Ameriki. Danes jo sejejo najraje med jara žita kakor pri nas korenje. Ko žito požanjejo, se detelja na strnišču naglo razvija in nudi toliko zelene krme kakor nobena druga rastlina. V kratkem času od žetve do jeseni je mogoče doseči več košenj. Pri tem pa je treba paziti, da ostanejo nepoškodovani skrajni spodnji odrastki, sicer rastlina odmre. Puščajo jo tudi za cvet in seme, ali za pašo in zeleno gnojilo. Na ta način je mogoče gojiti žitarice več let na istem prostoru brez nevarnosti, da bi se zemlja preveč izčrpala. Enoletna medena detelja je povzročila preobrat v kolobarjenju. Ameriški farmarji so se je z navdušenjem oprijeli in z njo povzdignili živinorejo v krajih, kjer je prej v vročem in suhem poletju primanjkovalo krme.

Enoletna medena detelja je ohranila vse dobre lastnosti svoje družine. Ena najvažnejših njenih lastnosti je pač ta, da izborno prenese vsako podnebje in vsaka tla. V Evropi so jo začeli gojiti v večjih množinah v Nemčiji in Rusiji. Pri nas pa je še skoraj popolnoma neznana.

Za ameriško čebelarstvo je postala medena detelja epohalnega pomena. Omogočila je gojenje čebel v pokrajinah, kjer na to prej niti misliti niso smeli. Leto za letom točijo z medene detelje milijone in milijone kilogramov medu. Saj cveto vse vrste medene detelje zelo dolgo. Bera na njej traja od junija do septembra, v srednjem pasu Združenih držav pa se včasih zavleče celo pozno v oktober. Bela medena detelja začne cveteti po navadi 14 dni kasneje kakor rumena, toda zaradi setve med različne kulture se višek paše silno podaljša in nudi večmesečen enakomeren donos. V pokrajinah, kjer sejejo zaradi podnebnih prilik samo jara žita, donša paša na medeni detelji poprečno 40 kg na panj. Rekord je odnesel neki pensilvanski čebelar, ki je točil v eni sezoni samo na medeni detelji šestkrat in dosegel popreček 180 kg na panj.

Cveti medene detelje so previsni. Razmeščeni so v rahlih, podaljšanih grozdih vzdolž stebela. Nektar izločajo ves dan, čeprav so opazili, da je donos po navadi največji okoli desete ure dopoldne. Le redkokdaj paša popolnoma odpove. Samo na najskromnejši apneni zemlji so v najhujši večmesečni suši čebele gladovale, čeprav je naokrog cvetelo mnogo hektarov medene detelje. V splošnem pa so vse dosedanje izkušnje v najrazličnejših podnebnih pasovih pokazale, da se je na to rastlino lahko vedno zanesti. Med je svetel, skoraj brez barve, kakor pri akaciji, le pri določenih strukturi tal je rumenkast. Po svoji gostoti se približuje medu z drugih detelj, po aromi pa spominja nekoliko na vanilijo. V Ameriki ga zelo cenijo.

Ako ima kdo med bralci našega lista sorodnike v Ameriki, naj poizkusi preskrbeti nekaj semena! (V Ameriki je rastlina znana pod imenom Hubam clover — Hubam detelja.) Prvi kilogram semena smo letos posejali v okolici Ribnice.

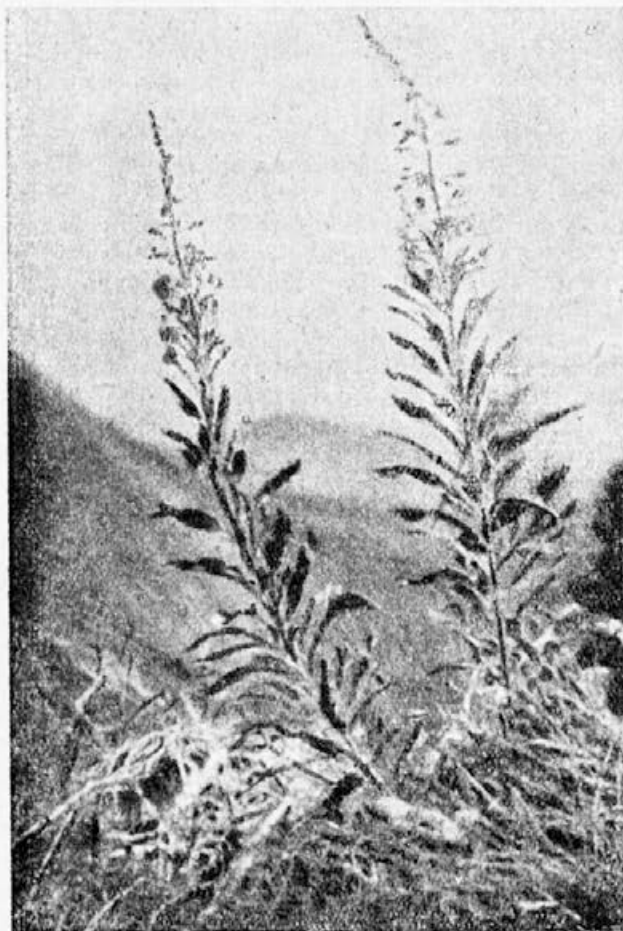
Ker ni bilo na razpolago bakterij, je trajalo dobra dva mesca, da je njiva ozelenela. Šele v juliju se je začel nasad bujno razvijati, v začetku avgusta pa je že presegel povprečno višino poldruga metra. Toda ker bo zaradi poznega kaljenja cvetela verjetno šele v septembru, je vprašanje, če bo seme dozorelo v ribniškem podnebj, kjer je jesen tudi za ajdo preostra. Verjetno bo treba poizkusiti prihodnje leto znova na isti njivi. Zaradi izredne množine bujnega in sočnega zelenja, po katerem se nobena navadna detelja niti oddaleč ne more primerjati z njo, se kmetje v okolici že sedaj zelo zanimajo zanjo. Potrebno bi bilo čim več takšnih poizkusov v raznih krajih Slovenije.

V nekaj letih se bo rastlina prilagodila našim pogojem in potem ne bo težko prepričati kmetovalcev o njeni koristnosti. Ko bi se dovolj razširila, bi lahko temeljito preobrazila naše pašne razmere. Zagotovila bi nam med v najbolj suhih mescih. Prav tako pa bi bilo potrebno, da bi poskrbeli za semenje naših domačih vrst medene detelje. Koristilo bi stvari, če bi ga imeli na zalogi. Pri mnogih gradnjah, predvidenih v prihodnjih letih, bi se našlo za sejanje dovolj prostora. Letos se je v večjih množinah pojavila rumena medena detelja na Krškem polju. Tamkajšnji čebelarji naj ne prezro zgornjega opozorila! Za trud, ki ga bodo imeli z nabiranjem semena, jim bodo drugi čebelarji zelo hvaležni. Obe detelji, rumeno in belo, pa je baje najti tudi vzdolž železniškega nasipa, ki so ga Nemci za časa okupacije napravili od Laz do Črnuč. Tudi tam bi se bilo treba ogledati za semenom.

Dolžnost Čebelarske zadruga pa bi bila, da bi za nabrano seme določila primerno ceno in organizirala odkup, kakor je to storila za facelijo.

Kako odstranimo brezpašno vrzel pred ajdo?

Ko poje kosa po travnikih svojo mrtvaško pesem, pomeni to za čebelarja navadno konec poletne paše. In kakor se razlega po travnikih in livadah ukanje veselih koscev, tako v ugodnih letih brni ob košnji svojo

Ciperc (*chamaenerion angustifolium*). Foto: Petkovšek.

Dosti besedi je bilo o faceliji. S primerno propagando bi lahko dosegli, da bi kmetje to rastlino tudi pri nas gojili, če že ne kot čisto kulturo, pa prav gotovo v raznih krmnih mešanica. Uveljavila bi se lahko tudi na strniščnih nasadih in pri zelenem gnojenju tal, ki jim primanjkuje dušik.

Po raznih mejah bi še v večji meri lahko rasla krhlika. Čebele zelo rade in močno obletavajo njene neznatne zelenkaste cvete, kadar ni druge paše. Ako gremo slučajno mimo tega cvetočega grma, nas ustavi močno

pesem čebelarjevo točilo. Za čebele pa to ni čas veselja. V trumah se usipljejo iz panjev in neumorno raziskujejo pokošene travnike, toda nikjer ne najdejo več pripravljenih lončkov medecine. Pesem presečenja — mir se naseli po panjih. Jeli to potrebno? Ali ni mogoče suhi čas do ajdove paše, to največjo pašno vrzel med letom premostiti? O da, so možnosti, toda čebelarji raje čakamo, da nam pašo v tem času uredi kdo drugi — narava, bog ali pa sosed! Ne narava, ne bog, ne sosed ne bodo ničesar storili v naš prid, če bomo čebelarji samo križem rok stali ob strani.

Dovolj je bilo že opozoril v našem strokovnem listu na važnost japonske sofore, ki cvete v brezpašni dobi pred ajdo. Koliko takih sadik smo vzgojili in posadili? Roko na srce — nič! V Dalmaciji to drevo kar v drevesnicah na veliko gojijo — in mi?

šumenje čebel na njem. Plodovi so grahove velikosti. Prvotno so zeleni, kasneje pordečijo, nazadnje pa postanejo črni. Često so plodovi in cveti skupaj na vejicah. Lub krhlike zoprno smrdi, kar je temu grmu ponekod pripomoglo do imena »smrdel«. Jagode so sladke, toda strupene. Kdor bi iz nepoučenosti jedel te jagode, bi dobil drisko. Ne smemo pa krhlike zamenjavati s sorodno kozjo češnjo, ki ima bel cvet in ki jo čebele le malo obletavajo, a prav tako raste po mejah. Krhliko širijo drozgi, ki jedo jagode in na ta način raznašajo seme. Uspešneje kot drozgi bi krhliko lahko razmnoževali čebelarji sami. Toda —?

Po jarkih, posekah in gozdnih obronkih raste kiperc, ciperc ali cipruš, nad meter visoka rastlina. Mnogo ga je na Pohorju, Kozjaku in v Mežiški dolini. Cveti so vijoličastordeči. Z njimi je poraslega okoli četrta metra stebila. Posamezni cveti se odpirajo od spodaj navzgor, tako da traja cvetenje in seveda tudi medenje mesec dni. Pod vsakim cvetom se razvije 5—6 cm dolg lusk kakor pri kolerabi ali zelju. Iz odprtega luska se izmota v fino volno zavito drobno seme, ki ga raznaša veter. Zato je razumljivo, da je včasih kaka poseka popolnoma zarasla s kipercem in da je že daleč vidna po rdečkasti barvi. Ker kiperc izborno medi v času, ko ni druge paše, o čemer so se čebelarji prej navedenih predelov lahko prepričali na lastne oči, bi ga kazalo poskusno sejati. Zanimivo je, da sem na razvalinah na starem pokopališču v Mariboru med drugimi rastlinami, ki so se bohotno razrastle, opazil tudi kiperc. Gotovo je seme tjakaj zanesel veter, kdo ve, odkod. To bi bil dokaz, da bi mogli rastlino umetno razmnožiti. Žal, da do sedaj nisem mogel najti čebelarja, ki bi nabral vsaj nekaj tega semena. Mogoče bo ta članek zdramil kakega čebelarja s Pohorja, Kozjaka ali iz Mežiške doline, da mi ga pošlje.

Kaj pa kačjak? * Najdemo ga le prečesto na pustih prostorih, kjer se razraste v prave grme metrske širine in skoraj iste višine. Iz korenike zraste po osem in več stebel, na katerih so med listi modri lijakasti cveti z rdečimi prašniki. Na številnih pecljih, s katerimi je obraslo steblo, se odpirajo posamezni cveti od spodaj navzgor kakor pri faceliji ali kipercu. Zato cvete kačjak dolgo dobo. Na teh pecljih se polagoma razvije do deset parov in več cvetov. Živina kačjaka ne žre, ker je preveč kosmat; rastlina je torej posebno primerna za puste prostore. Tudi kačjak bi bilo treba razmnožiti. Za vzgled naj nam bo tajnik čebelarske družine v Šalovcih, ki ga goji v zelo razraslih grmih ob železniški progi. In mi?

Končno naj omenim še medeno deteljo! Imamo je več vrst in vse so, kakor že ime pove, pravi blagoslov za čebele. Toda o tem ste lahko kaj več čitali v članku, ki je objavljen na prejšnjem mestu. Moja iskrena želja je, da bi pisec tega članka ne pomakal zastonj svojega peresa v črnilo, da bi njegova priporočila našla čim širši odmev v naših vrstah in da bi se ta sijajna medonosnica tudi pri nas razširila, če že ne tako kakor v Ameriki, pa vsaj toliko, da bi jo vsak čebelar poznal.

Slovenski čebelar je objavil že več popisov raznih medovitih rastlin. Vendar od samih popisovanj čebelja paša pred ajdo nikakor ne bo boljša. Ker imajo sedaj čebelarske družine svoja zemljišča, bi lahko na njih marsikaj posejale in preizkusile. Treba pa jim je preskrbeti seme. Zato na delo! Zbirajmo seme opisanih medovitih rastlin!

* Po Bevku: gadovec (*echium vulgare*).

To in ono s kolovraškega vresišča

Menda je človeku že kar prirojeno, da se v starosti z nekim posebnim veseljem spominja dogodkov iz mladosti. Imel sem večkrat priliko pogovarjati se z očanci iz čebelarških vrst in vedno sem imel vtis, da so se ob takih spominih naravnost pomladili. Minule so jih vse betežnosti, pridno so tlačili

Frančišek Rojina je kot učitelj začel čebelariti v Kolovratu.

tobak v svoj vivček ter zatrjevali, da jim je čebelarstvo naklonilo najlepše ure v njihovem življenju.

Čebelarški spomini so zmeraj zanimivi. In ni jih malo. Saj doživiš skoraj vsako leto kaj posebnega pri čebelah. Nekateri čebelarji bi lahko govorili o čebelah dneve in dneve, pa bi jim ne zmanjkalo snovi. Eden izmed takih neizčrpnih pripovedovalcev je bil tudi naš pokojni Frančišek Rojina. Kdo izmed starejših slovenskih čebelarjev ni s posebnim užitkom prebiral njegovih »Čebelarških spominov«, objavljenih pred leti v »Slovenskem čebelarju«. Iz teh spominov veje neizmerna ljubezen do čebel in do tipičnega slovenskega kmetijskega čebelarjenja.

Rojina je bil velik čebelar. Za napredek slovenskega čebelarstva je dal vse od sebe. Saj je bil »Slovenskemu čebelarju« 21 let, kakor sam pravi, »nekak krušni oče«. Ker obhajamo letos 50. obletnico obstoja »Slovenskega čebelarja«, sem se namenil napisati nekaj besed o Kolovratu, kjer je čebelaril in učil ta veliki čebelarški idealist in vredni naslednik Antona Janše. Sam trdi, da

je dosegel v Kolovratu, četudi je bil začetnik, naravnost sijajne čebelarske uspehe. In gotovo ne pretirava, kajti pašne prilike so tamkaj ob ugodnem vremenu odlične.

Za časa nemške okupacije 1941–1945, ko so vsepovsod regljale strojnice in grmeli topovi, nad nami pa brneli avioni s smrtnimi bremenmi, sem bil tako rekoč priklenjen na svoj dom. Dolg čas sem si preganjal s čitanjem knjig. Marsikatero sem dvakrat do trikrat prečital. Tako tudi Rojinove »Čebelarške spomine«. Ljudje, ki jih v njih popisuje, so mi postali sčasoma najboljši znanci. Zlasti osebe iz Kolovrata. Vedno sem si želel, da bi se z njimi tudi v resnici seznanil, ali vsaj iz neposrednega vira zvedel o njih še kaj več. Toda prilika za obisk Kolovrata se mi kar ni hotela ponuditi. Šele 1944. leta sem se na sv. Jožefa dan odpravil na pot, da si ogledam pred-

vsem dom Pergala, o katerem Rojina največ govori v svojih »Spominih« ter ga hvali kot odličnega čebelarja in zvestega prijatelja.

Pergalova domačija je dobrih pet minut oddaljena od Kolovrata. Kolovrat sam leži ob vznožju zahodnega dela gorovja, ki se vleče od vasi Prevalje do vasi Strme njive. Ta del pobočja imenujejo domačini Kôraška reber. Reber je peščena ter porasla največ z borovci in resjem. Razprostira se v dolžino kakih 4 km in v višino 875 m. Na sliki je je videti približno ena osmina. V času cvetenja resja je prav diven pogled nanjo in na njene višnjevordeče ploskve. Doba cvetenja traja razmeroma dolgo, kajti reber je polna manjših dolinic, v katerih resje komaj pričenja cvesti, ko na drugih prisojnih mestih že odevete, ali celo že nastavlja drobno seme.

Bil je lep sončen dan, ko sem sopihal v hrib proti Kolovratu. V ozračju je prevladoval topel južen veter. V Kolovratu, ki se stiska v kotu dveh pobočij, je bil sneg že docela skopnel, le na poležku, vzhodno od Prevalj, skozi katere vodi cesta iz Trojan in Medij-Izlak v Kolovrat, je še ležala meter debela plast snega. Na tem odseku ima burja izredno moč. O tem

Kolovraška cerkev. Hiša z dvema oknoma v podstrešju je župnišče. Poleg je šola. Prej je bila pritlična, sedaj pa je dvignjena za eno nadstropje.

so mi pričali obsežni zameti, katere sem včasih le s težavo pregazil.

Ko sem prišel v Kolovrat, mi ni bilo treba dolgo iskati Pergalove hiše. Lahko bi rekel, da sem jo našel po nekem notranjem čutu. Noga mi je kar sama zavila v pravo smer. Kuštrav deček, ki sem ga srečal na vežnem pragu, mi je povedal, da sem prišel prav.

Ker je bil tisti dan praznik, sem našel večino domačih doma. Gospodar je ravno krmil v hlevu živino, a je takoj odložil delo, ko so mu povedali, da ga čaka v hiši obisk. Sedla sva za široko javorovo mizo in se začela pogovarjati.

Starega Rojinovega prijatelja ni bilo več med živimi. Umrl je v avgustu 1926. leta. Tedaj je gospodaril na Pergalovem domu najstarejši sin Janez. Ta sicer čebel ni opravljal z ono ljubeznijo kakor njegov oče, vendar je vedel mnogo povedati iz prejšnjih časov, ko je še oče čebelaril s kranjiči.

Kolovraško vresišče je znano. Že leta 1840. ga omenja prof. Valentin Konšek v nekem svojem spisu. Tam pravi: »V Kolovratu je bogata čebelja paša na vresju.« Da je to res, je potrdil tudi Pergalov naslednik sin Janez,

ki mi je med drugim pripovedoval tole: »Navadno je po dolinah še prava pustota, ko so čebele pri nas že dobro razvite. Na naših pobočjih odprejo sončni žarki včasih že v januarju resju cvetove. Na njem je marsikatero leto bera tako obilna, da bi se lahko z medečino okoristilo na stotine panjev čebel. Za časa čebelarjenja mojega očeta so se čebelarji iz bližnje in daljne okolice tega dobro zavedali. Vsako pomlad so nanosili v Kolovrat toliko panjev, da je zmanjkalo zanje v našem uljnaku prostora. Često smo morali napraviti podaljšek, da so našle pod njim streho na pašo prinesene čebele.«

Kakor mi je razlagal Janez dalje, so kolovraško vresišče svoje dni izkoriščali zlasti čebelarji iz Motnika in Špitaliča. Panje so prinašali v skupinah, v katerih je bilo do deset čebelarjev. Vsak je nesel po dva kranjiča, ki si jih je kot krošnjo oprtal na hrbet. Bila je to zelo mučna pot, kajti čez strmo gorovje je vodila le ozka steza. Šele leta 1839. je dal kolovraški župnik Janez Ziegler napraviti kolovozno pot. Kakšni nagibi so ga do tega privedli, mi ni znano. Vsekakor ne smemo prezreti dejstva, da so imeli Špitaličani na dan sv. Gregorija procesijo v Kolovrat. Ob priliki te procesije so se čebelarji prvikrat oglasili pri Pergalu in si ogledali svoje kranjiče, kako kaj napredujejo. Proti koncu aprila so navadno odnesli čebele spet v dolino. Prišli so jih iskat že prejšnji večer. Prenočili so pri Pergalu, zjutraj zarana plačali stojnino 6 krajcarjev od panja in jih nato odnesli vsak na svoj dom. Marsikateri čebelar je prinesel na pašo z lahkoto po dva kranjiča, s paše pa je imel enega dovolj nesti. Tako zelo so si družine opomogle na kolovraškem resju. Da je bilo ob takih dnevih pri Pergalu mnogo zanimivih čebelarskih debat, je razumljivo. In da se je sklenilo pri njem marsikatero prijateljstvo, prav tako. No, Pergalu prijateljev ni manjkalo. Tudi župnik Zorman je bil strasten njegov obiskovalec. Ko pa so ga neko soboto med ogrebanjem roja čebele tako opikale, da naslednji dan zaradi oteklin ni mogel maševati, je sklenil, da bo čebelarjenje opustil. Kljub sklepu tega ni nikoli storil. So mu pač čebele že preveč prirasle k srcu.

Kako pa je danes na kolovraškem vresišču? Vresja je še dovolj, vendar nekoliko manj kot včasih. Ko je v avgustu 1944. leta nemška vojaška drhal požgala vas Prevalje, ga je pogorelo velik del. Ob tej priliki je bil tudi ubit Pergalov naslednik sin Janez. Sedaj se je vresišče že kolikor toliko obraslo in je na njem ob ugodnem vremenu zopet dovolj paše za čebele. Žal, da se čebelarji premalo zanimajo za to prvo in za spomladanski razvoj družin zelo potrebno pašo. Saj na kolovraško pasišče kljub urejenim potom, ki omogočajo prevoz, kljub temu, da ni treba panjev tjakaj več prinašati na hrbtu, nihče več ne postavlja čebeljih družin. Ali so današnji čebelarji manj požrtvovalni kot nekdanji, ali pa se ne zavedajo važnosti prevažanja za dvig uspehov v čebelarstvu.

V Kolovratu imajo domačini še vedno precej čebel, toda vse skupaj morejo izkoristiti komaj desetino nektarja, ki ga nudi resje. In še danes imajo tamkaj prve roje iz kranjičev. Navadno jih ogrebajo že v aprilu. To dokazuje, kako izborna je čebelja paša na tej rastlini. Resje pa ima seveda tudi svojo hibo. Odganjati začne pod snegom in, kakor hitro sneg odleze, se že razcvete. A ker je v zgodnji pomladi vreme dokaj nestalno, se dostikrat zgodi, da je resje v polnem cvetju, na njem pa nobene čebele. Izločenega nektarja čebele ne morejo izkoristiti, ker jim mráz in padavine zabranjujejo izlet. Ko se vreme spet ustali, pa je lahko medenja konec.

Trotavost čebel in rojenje

Šesti dan po izleženju se začno mladim čebelam razvijati goltne žleze, v njih pa stvarjati neka snov, ki jo imenujemo krmilni sok ali mleček. Z mlečkom pitajo čebele najmlajše žrke. Polagajo ga v celice, kakor hitro opazijo, da se je iz kakega jajčeca izmotala ličinka. Od drugega dneva dalje začno mleček mešati z medom in obnožino. V nadaljnji klaji mleček čedalje bolj izginja, tako da se morajo žrke v zadnjih dveh dneh pred zabubljenjem zadovoljiti le z mešanico obnožine in medu. Edino žrke v matičnikih so ves čas hranjene s čistim krmilnim sokom.

Deseti dan so goltne žleze pri mladiceh na višku razvoja, nato pa začno polagoma usihati. Ko jim dvanajsti dan starosti popolnoma zakrčljajo, preneha pri njih tudi produkcija mlečka. Čebele opuste redniško službo in se posvetijo drugim opravilom v panju.

Krmilni sok ni primeren za konserviranje. Zato ga mladice nikdar ne odlagajo v celice, ako ni v njih žrk. Če ga ne morejo razpečati, ga porabijo zase in s tem povzročijo v svojih sicer zakrnelih jajčnikih zorenje jajčec.

Čebele z oživotvorjenimi jajčniki imenujemo trotovke. Dokler ne ležijo jajčec, bi jim lahko rekli prikrita trotovke, kakor hitro pa začno zalegati, kar se navadno zgodi le v osirotelih družinah, ki si iz kakršnega koli vzroka niso mogle sporediti novih matic, pa očitne trotovke.

Prikrita trotavost se redno pojavlja v družinah, ki se pripravljajo na rojenje. Toda trotavost ni v takih družinah samo stranski pojav, temveč dejanski povzročitelj rojenja, neposredni pobudnik rojilnega nastrojenja. Če bi torej hoteli odgovoriti na vprašanje, kako pride v čebeljih družinah do rojenja, bi morali prav za prav odgovoriti na vprašanje, kako pride v njih do trotavosti. To si nekateri razlagajo dokaj preprosto.

Spomladi se dotok nektarja in obnožine v panju od dneva do dneva bolj dviga. Zaradi tega se tudi zaleganje matic stopnjuje. V maju lahko zaleže ena sama matica dnevno do 3000 jajčec. Toda tudi matice niso iz železa. Polagoma se tako izčrpajo, da morajo z zaleganjem prenehati in se vsaj nekoliko odpočiti. Ta odmor pa poruši pravilno razmerje med pokrito in nepokrito zalego. Pokrite zalege je čedalje več, nepokrite čedalje manj. Mladice, ki se v sorazmerju s pokrito zalego čedalje bolj množe, ne najdejo dovolj žrk, katerim naj bi oddale produkt svojih goltnih žlez, in postajajo druga za drugo trotave. Tjuninova raziskavanja so pokazala, da more zajeti v takem primeru trotavost do tri četrtnine družine. Potemtakem more biti razmerje med pokrito in nepokrito zalego nekako merilo za rojilno pripravljenost družine. Perepelova imenuje to razmerje indeks rojenja. Kri-tično točko doseže indeks, kadar sta si obojevrstni zalegi v ravnotežju, kadar je v panju prav toliko pokrite zalege kot nepokrite. Ako hočemo v takem panju rojenje pospešiti, je treba sate z jajčeci in žrkami izmenjati s sati, ki imajo čim večje ploskve pokrite zalege. Rojenje pa bomo zavrli z nasprotnim postopkom, to je z odvzemanjem pokrite in z istočasnim do-dajanjem odkrite zalege.

Trotavost čebel je vsekakor važen pojav v dobi razmnoževanja družin. In vse, kar trotavost pospešuje odnosno zavira, učinkuje prav v istem smislu

na rojenje. Najvažnejši tak činitelj je brez dvoma paša. Če paše ni, tudi rojev ni, kajti matica zalega tedaj precej zmerno, bržkone tudi dokaj enakomerno, se zaradi tega ne izčrpa in indeks rojenja ne more doseči, ali vsaj ne more prekoračiti kritične točke. Zanimivo pa je, da roji izostanejo celo tedaj, ko bi to najmanj pričakovali, namreč ob zelo dobri, ali bolj rečeno, ob preobilni paši. Vsak čebelar vam bo vedel povedati iz lastne izkušnje, da preveč medene čebele skoraj nikdar ne roje. Pojav pa niti ni s pojavom trotavosti v takem protislovju, kot bi se komu prvi hip zazdelo. Zvrhana skleda alarmira in mobilizira vse skupine čebel, vpreže v svoj voz vse, kar je količkaj sposobno za izlet. Da, celo do 6 dni stare mladice, ki niso morda poprej še nikoli izletele, morajo v primeru bogate paše na plan. Družina je v stiski za delovno silo. Zato nabrekne goltne žleze ne morejo zadržati dojlj v otroški izbi. Zunaj bo dovolj garanja! Žleze bodo ob naporu in ekstremni izrabi življenjske energije še prehitro splahnele. Sedaj ni govora o tem, katero opravilo komu pritiče v zajednici; izredne prilike postavljajo nove zakone. Tako do trotavosti sploh ne pride in premnogim mladitvam se goltne žleze najbrž niti ne razvijejo. Čebele preskočijo dolgo vrsto služb, ki bi jih morale ob navadnih okoliščinah v nekem določenem redu opravljati. Posvete se beri in pri beri navadno ostanejo, čeprav bi se kasneje razmere normalizirale. Armbruster imenuje čebele, ki se nekako podhulijo in nekaterim opraviлом pod pritiskom izrednih prilik ali celo brez vidnega vnanjega vzroka, kar se menda večkrat dogaja, kot si mislimo, izmaknejo, podhuljenke. Podhuljenkam se goltne in voskovne žleze, ker pač niso bile nikoli razvite in nikoli degenerirane, v višji starosti še vedno lahko razvijejo. Dejansko bi se to zgodilo v družini, ki bi bila po nezgodi ali namenoma po človeku oropana vseh mladit. Iz Röschevih poizkusov je znano, da krmijo ličinke in grade satovje tudi pašne čebele, ako to terja od njih ogroženi položaj družine. Take pašne čebele se rekrutirajo — domneva še ni dokazana — v glavnem iz vrst podhuljenk. Če je tako, potem seveda ne moremo govoriti o vračanju čebel k starim poslom, ampak kvečjemu o nadoknadenju dolžnosti, ki so jih v svoji mladosti zanemarile.

Pri dobri paši napolnijo čebele vsako celico, brž ko postane prosta, brž ko jo zapusti izgodena mladica, sproti z medom. To omejuje dotok svežih jajčec ter ustvarja nepravilen odnos med odkrito in pokrito zalego. Če je paša le predobra, pa se ta činitelj ne more uveljaviti, kajti mladice, ki ne najdejo zaposlitve pri zalegi, sproti uhajajo na pašo in se tako izmikajo njegovemu vplivu. Na splošno moramo seveda reči, da pomanjkanje odnosno utesnjevanje prostora rojenje pospešuje. Čebele rajši roje v majhnih kakor pa v velikih panjih. Zato so bili tudi panji naših kranjičarjev, ki so čebelarili v glavnem na roje, nizki in razmeroma tesni. Modernemu čebelarju ni do rojev, temveč do čim večjega pridelka medu. V svojem obratu uporablja prostorne panje in še ti so tako prirejeni, da dopuščajo možnost čebelarških ukrepov, ki omejujejo rojilni nagon vseljene družine. Eden izmed najvažnejših takih ukrepov je prestavljanje satov iz plodišča v medišče. To pa ni nič drugega kakor razširjanje in povečevanje že obstoječega prostora.

Vsaka paša je kolikor toliko odvisna od vremena. Potemtakem je odvisno od vremena tudi rojenje. Vreme pa more celo neposredno, predvsem zaviralno vplivati na rojenje. Če se po dobri paši vreme nenadoma poslabša in ni izgledov za izboljšanje, čebele nastavljene matičnike podro ter dosti-

krat sploh opuste misel na izselitev in ustanovitev nove družine. Zaradi slabega vremena, bodisi zaradi deževja, bodisi zaradi suše, je namreč prenehalo medenje cvetlic. Hkrati je prenehala donos medecine v panj. Čebele pa morajo kljub temu jesti. Hranijo se iz zaloga, ki so jih spravile skupaj ob prejšnji dobri paši. Celice se postopoma praznijo in matica ni več v zadregi, kam bi odložila svoja jajčeca. Ker se je tudi telesno opomogla, ni nikakega zadržka za zaleganje. V panju se spet pojavijo ličinke in ob njih najdejo mladice znova zaposlitev. Trotavost poenjuje, z njo pa izginja rojilno nastrojenje.

Prvi znak rojilnega nastrojenja je graditev trotovskih celic. Drugi znak so nastavki matičnikov, ki jih čebele nasnujejo ob robovih satov. Kakih deset dni po zaleženju matičnikov družina roji. Nastane vprašanje, koliko so pri vsem tem udeležene trotave mladice.

Goltne in voskovne žleze so v neki še nepojasneni medsebojni zvezi, kajti kakor hitro začno prve plahneti, se začno druge razvijati. Razvoj pospešuje pri prvih beljakovina, ki prihaja v telo mimogrede ob predelavanju obnožine, a pri drugih beljakovina, ki jo samostojno proizvajajo goltne žleze. Ta beljakovina pa pospešuje tudi razvoj spolnih žlez. Torej je tu še tretja zveza. Lahko bi rekli, da tvorijo vse tri žleze nekak začaran krog, v katerem se kopiči in kroži odvečna beljakovina. Če beljakovina ne najde niti pri eni niti pri drugi žlezi izhoda iz telesa, nastopi v njem napetost, ki si poišče končen izhod v rojenju.

Ko začne v panju primanjkovati odkrite zalege, pobudi presežek beljakovine, ki ni mogel po naravni poti iz telesa, najprej voskovne žleze. Prve zidarke najdejo vedno dovolj praznih kotičkov v panjih, kjer morejo staviti trotovske celice in tako zadostiti svojemu graditeljskemu nagonu. Toda zidark je čedalje več in mnoge izmed njih se zaman pehajo za delom. Mnogožina ustvarja tudi tukaj brezposelnost. Pameten čebelar prepreči njih brezposelnost na ta način, da razširi družini gnezdo, da napravi v panju prostor, kjer se morejo zidarke po mili volji udejstvovati. Nadaljnje sredstvo je izpodrezovalni ali gradilni satnik, ki ga priporoča znani nemški čebelarji mojster Kuntsch. To je prazen satnik, satnik brez vdolane satnice, nameščen v okvirnem okencu ali pa kot zadnji na desni odnosno na levi strani v plošču. V njem stavijo čebele satovje, kolikor pa ga zgrade, jim ga čebelar sproti podre in odvzame. Praksa je pokazala, da more tak satnik v resnici rojenje zavreti, če že ne popolnoma, pa vsaj v pretežnih primerih. Razen tega pridela čebelar z njegovo pomočjo na lahek način vsako leto nekaj voska, ki bi šel drugače v strato.

Čebelar navadno spodreže sat v gradilnem satniku, preden so celice zaležene ali vsaj preden se iz jajčec poležejo žrke. Pravilno pa bi bilo, da bi ga podrl šele tedaj, ko bi bila zalega že pokrita. S tem bi dal mladice ne samo to možnost, da bi zadostile svojemu gradilnemu nagonu, temveč tudi to, da bi oddale žrkam krmilni sok, ki jih sili k trotavosti odnosno k rojenju. Ker so žrke v gradilnem satniku po večini trotovske in ker porabijo te za svoj razvoj mnogo več hrane kakor čebelje ličinke, bi se pritisk krmilnega soka na spolne žleze mladic toliko bolj zmanjšal. Seveda ni prijetno gledati čebelarju, kako se s satjem vred emarijo v topilniku tudi trotovske žrke, toda tega si pač ne sme gnati preveč k srcu, ako hoče dvigniti učinkovitost gradilnega satnika. Če družina kljub gradilnemu satniku roji, je največkrat krivo pre zgodnje podiranje satja.

Brez čebelarjevega posredovanja se zadeva zasuče drugače. Ker ne more beljakovina skozi voskovne žleze iz telesa, se obrne k tretjemu izhodu, k spolnim žlezam. V jajčnih cevkah dozore jajčeca, toda čebele si ne upajo leči, ker jih plaši navzočnost matice. Zadrege je vedno hujša, napetost se stopnjuje, odvečne beljakovine je toliko, da preplavlja istočasno vse tri žleze, da postajajo mladice trotave, še preden se jim morejo docela razviti voskovne žleze. Položaj je tak, da jim ne preostane nič drugega, kakor da se izselijo. V novem domu bo dovolj prostora za zidanje, kasneje pa tudi dovolj prostora za matico in njena jajčeca. Prej je treba seveda staremu domu preskrbeti drugo gospodarico, kajti dosedanja bo morala z izseljenkami. Posledica te odločitve so zibke za odgojo mladih kraljčin, ki se tako rekoč čez noč pojavijo na vseh koncih in krajih v panju. Katere čebele jih zgrade? Zidarke gotovo ne. Barva matičnikov nam jasno kaže, da niso nastali iz svežega voska. Z njimi so imele opravka le mlajše ali starejše čebele. Trotave pa so bile lahko te in one.

Zadnji teden pred odhodom roja mora biti položaj v panju posebno mučen. »Mučen«, sem dejal, kajti rojilno nastrojenje ne more biti za čebele prijetna zadeva. Sam akt rojenja pač, ker je rojenje sprostitelj. Nasprotno temu je rojilno razporejenost depresija, deloma telesna, deloma čutna depresija, ki leži kakor mōra na vsej družini. Odtod ona klavrnost, brezbriznost in lenoba, ki je značilna za plemenjake, kadar sede na roj.

Po vsem tem je razumljivo, kako nesmiselno in protinaravno je vračanje rojev. Saj se razmere v družini z vrnitvijo roja prav nič ne izpremenijo, kvečjemu poslabšajo. Depresija se namreč zavlačuje in še bolj stopnjuje.

Mučeništva trotavih čebel v panjih, ki se pripravljajo na rojenje, si niti prav predstavljati ne moremo. Kar nič čudnega bi ne bilo, če bi skušala katera izmed njih olajšati svoj organizem na ta način, da bi vtihotapila kljub navzočnosti matice kako svoje jajčece v prazno celico, nad katero bi se slučajno spotaknila. Dönhoff, ki se je med prvimi resneje bavil z biologijo trotovk, ne izključuje te možnosti. Mnenja je celo, da so jajčeca delavk v sicer normalnih panjih bolj pogost pojav, kot bi si kdo mislil.

Včasih je bilo po čebelarskih listih mnogo govorjenja o prenašanju jajčec po čebelah. Ta ali oni čebelar je v medišču zasledil sveža jajčeca, čeprav ni bilo nikjer nobenega prehoda, po katerem bi se mogla matica povzpeti v gornje nadstropje. Reže rešetke so bile pravilne in matica je bila preširoka, da bi se mogla preriniti skozi nje na drugo stran. Odkod jajčeca, če niso imele čebele vmes svojih čeljusti, da ne rečem »svojih prstov«?

No, da! Čebele so vsekakor zapletene v to zadevo, vendar jajčec niso prenesle iz plodišča v medišče, temveč so jih same izlegle. Čebelar je seveda jajčeca opazil, pozabil pa je kasneje ugotoviti, kaj se je iz njih pleglo. Sicer pa kontrola ni ravno lahka. Celice s svežimi jajčeci je navadno malo in še te so posamezno raztresene med ostalo zalego, ki je je po prestavitvi, ko so taki primeri mogoči, v medišču vedno dovolj. Ščasoma v tej zalegi utonejo in se docela izmaknejo nadaljnjim opazovanjem. Končno bi odkritje svežih jajčec niti ne izgubilo dosti na svoji zanimivosti, čepravno bi čebelar pozneje izvohal, da so bila trotovska. Ako mu je neznano, da eksistira poleg očitne tudi prikrita trotavost, kot smo imenovali obe obliki dejansko iste anomalije, so jajčeca, naj bodo taka ali taka, na matici nedostopnih satih zanj čudež, ki ga je treba na ta ali oni način raztolmačiti. In ni li najbolj verjetna razlaga, da so jajčeca prenesle čebele?

Prikrto trotavost, ki se lahko v trenutku, ko zmanjka v družini matica, preoblikuje v očitno trotavost, bi mogli zaslediti še v nekaterih drugih primerih. Da se ne bom preveč oddaljil od splošne teme, naj navedem le enega.

21. Zaslužni dolenski sadjar in čebelar, ravnatelj Lunaček, je imel navado pred ajdovo pašo matice pripirati. Vtaknil jih je v primerne kletke in jih nato obesil med sate. Poletna in spomladanska paša sta bili v njegovem okolišju tako pičli, da je moral, ker panjev ni prevažal, dasi nerad, poseči po tem nenaravnem in tudi njemu zoprnem ukrepu. Edino tako je mogel ob dani priliki iztisniti vsaj nekaj kapelj mledu iz svojih družin. Panje s priprtimi maticami je ob točenju izpraznil, z njihovimi čebelami pa okrepil plemenjake, namenjene za prezimovanje. Bilo je to nekako čebelarjenje po vzorcu starih kranjičarjev. Vleklo ga je iz vode, kakor mi je za-trjeval, in mu pomoglo, da se mu je sploh splačalo držati pri hiši čebele. Če je bila paša količkaj ugodna, je bilo v takih panjih vse v redu, če je pa paša odrekla, je opazil, da so začele v nekaterih leči čebele trotovska jajčeca.

»Pojavile so se trotovke«, se je razjezil med pripovedovanjem. »pravcate in resnične trotovke, ki so trosile svoja ničvredna jajčeca po satih kljub temu, da so imele matico.« Namesto »trosile« je rabil drug, le nekoliko preveč domač izraz, da bi ga tu zapisal.

Takrat nisva vedela niti on niti jaz tega, kar je danes znanega o trotovkah, pa sva se zadovoljila s preprosto ugotovitvijo, da je treba pri pripiranju matic računati s trotovkami kot z nevšečnimi vsiljenkami, nevšečnimi zlasti tedaj, kadar nameravaš točiti med tudi iz plodiščnih satov. Ko bi seveda vedel stari in blagi Lunaček, kakšno mučno razpoloženje zavlađa v družini, če v njej prehitro zavreš zaleganje, bi najbrž pripiranje sploh opustil. S svojimi čebelami je preveč ljubeznivo in prizanesljivo ravnal, da bi jih bil mogel položiti na tako okrutno natezalnico.

V teku naših razmotrivanj smo spoznali nekatere najvažnejše činitelje, ki rojenje pospešujejo odnosno zavirajo. Obravnavali smo jih ločeno in v neki časovni zaporednosti. Dejansko pa nastopajo istočasno, se med sabo podpirajo in svoje učinke seštevajo, ali si nasprotujejo in drug drugega v učinkovanju ovirajo. Poleg teh je seveda še nekaj takih činiteljev, ki jih danes niti ne poznamo. Zato je točna analiza, zakaj in kako prihaja v tej ali oni družini do rojenja, odnosno zakaj čebele naenkrat rojenje zaustavijo, ali zakaj rojilnemu razpoloženju sploh ne zapadejo, popolnoma izključena. Zato so tudi vsa sredstva za preprečevanje rojev (prestavljanje, izpod-rezovalni satnik, podiranje matičnikov itd.) nezanesljiva. Zlasti jih ni mogoče proglasiti za enako uspešna pri vseh družinah. Že v območju iste pasme so znatne razlike, na splošno pa itak razlikujemo rojive in nerojive pasme.

Nagnjenost k rojenju je torej prirojena, in ker je rojivost v neposredni zvezi s trotavostjo, se nam razodeva po tej strani tudi nagnjenost k trotavosti kot nekaka dedna obremenitev. V resnici se pojavlja očitna trotavost pri nekaterih družinah hitreje kot pri drugih, pri nekaterih pa zlepa ne.

Trotavost je atavizem, preostanek lastnosti iz tiste dobe, ko so se ubadale naše čebele še kot samotarke od cveta do cveta, ali živele v primitivnih združbah in samostojno legle jajčeca. Danes udarja na dan le ob izrednih prilikah. Po tej strani je trotavost in z njo vred rojivost znak primitivnosti, civilizacijske nepokvarjenosti in prvobitnosti. Dr. Götze je prvobitnost naše pasme ugotovil še po drugih znakih. Po njegovem mnenju so kranjice izhodna oblika za vse srednjeevropske čebelje pasme.

Trotovska vojna

Vsak čebelar, pa tudi začetnik, je že moral opaziti pri čebelah zanimivo stvar: po bradah in končnicah panjev je bilo vse polno trotov, ki so stisnjeni drug k drugemu mirno ždeli in pričakovali — smrti od lakote. Kaj se je zgodilo? Čebelarji vedo, da so čebele trote izgnale iz panja, našfane pa za teoretično manj poučenega začetnika vprašanje, kaj je vzrok temu pojavu, ki mu v čebelarški govorici pravimo trotovska vojna.

Čebele žive v družinah. Poleg čebel najdemo v vsaki družini tudi nekaj sto trotov in eno samo matico. Glavna naloga matice je zaleganje. Dan in noč leže jajčka in tako skrbi za nov naraščaj, za svežo delovno silo. Čebele opravljajo vsa druga dela v panju, posebno pa še skrbijo za donos medu. Kaj pa troti?

Trotov ni vedno v čebeljih družinah. Ni jih jeseni, ne čez zimo in ne zgodaj spomladi. Šele ko se na pomlad družina primerno razvije in se vzbudi v njej rojilni gon, začne matica postopoma zalegati tudi trotovske celice. Čez 24 dni (trot potrebuje za svoj razvoj največ časa) začno lesti iz velikih lončkov zajetni troti, ki jih čebele z veseljem sprejmejo. Čim več trotov je v panjih, tem bolj raste razpoloženje za rojenje. Kmalu nato se pojavijo ob robovih satov nastavki za matičnike. Rada ali nerada zaleže matica tudi te. Čez osem dni so matičniki zaprti in stara matica se izseli z rojem iz panja. Čez nadaljnjih osem dni se poležejo v matičnikih mlade matice. Če družina ne namerava več rojiti, eno obdrži, vse ostale pa čebele izvlečejo iz zibk in jih pomore. Mlada matica se mora, preden začne zalegati, združiti zunaj panja s trotom. Šele potem ji družina prizna vse pravice, šele potem jo potrdi za svojo gospodarico.

Dokler mlade matice niso sprašene, so troti pri družinah v velikih časteh. Čebelam še na misel ne pride, da bi jih odganjale. Pa tudi v družinah, ki so misel na rojenje opustile, so čebelam troti v času dobre paše ljubi in dragi. Čim več imajo čebele dela in čim pridnejše so, tem rajši imajo trote. Zato bi ne ravnal pametno tisti čebelar, ki bi v času dobre paše in največjega razvoja čebel lovil trote ter jih moril. Če bi se mu posrečilo, da bi v panju trote po večini iztrebil, bi s tem napravil več škode kot pa koristi. In vendar še dobimo take čebelarje, ki vneto opravljajo ta posel z namenom, da bi prihranili med, ki ga sicer troti pojedjo. Toda nič ne pomislijo, da z odstranjevanjem trotov zmanjšujejo pri čebelah veselje do dela. Res je, da ni pametno imeti v panjih preveč trotovskega satja in morda trotov skoraj toliko kot čebel. Čebelar, ki bi kaj takega trpel pri svojih družinah, bi bil zelo nespreten. V današnjih modernih panjih trotovino sicer omejujemo, a docela zatreti je nikakor ne smemo. Razvoj trotov pospešujemo samo v panjih na plemeniščih.

Nekateri čebelarji mislijo, da zadostuje za sprašitev matice en sam trot. Vsi drugi naj bi bili po njihovem mnenju odveč. Vendar to ne drži. V določenem času spadajo troti nujno v družino — pa naj ji kaj koristijo ali nič. Drugi zopet pravijo, da so koristni zato, ker s svojo toploto grejejo zalego. No, tudi to je nekaj, čeprav ne veliko.

Ko je mlada matica sprašena in se prične paša bolj ali manj krčiti, je trotovske slave konec. Ta konec pa je krut in žalosten. Ravna se po znanem

reku: Kdor ne dela, naj tudi ne je! Dokler so troti ob polnih lončkih medu, jim ni sile, čeprav jih čebele ne hajo pitati. Gorje se prične šele tedaj, ko jim njihove sestrice začno braniti dostop do medenih celic. Zaradi stradanja debelušni bratci naglo opešajo in, ko jih začno čebele izganjati, se brez pravega odpora pokore njih neukrotljivi volji. Drugega za drugim pograbijo in izterajo iz panja. Ker jim povratek onemogoči straža ob žrelu, jim ne preostane drugega, kot vdati se v svojo usodo in mirno čakati na smrt. To je trotovska vojna, ki se prične včasih prej, včasih kasneje. Vse je odvisno od pašnih razmer. Toda niti najbolj ugodna paša ne zadrži trotov v normalnih družinah preko mesca julija.

Čebelarji smo usmiljeni ljudje. Zato skušamo trotom trpljenje olajšati, čeprav jih nimamo preveč radi. Ometemo jih v lonec in polijemo z vrelo vodo, da jih tako rešimo počasnega umiranja.

Ako hočemo čebelarji prihraniti delo, ki ga imajo z izganjanjem trotov, namestimo ob žrelih panjev tako imenovane trotovnike, v katere se troti polove avtomatično. Trotovnikov je več vrst. Navadno je to lesen obod prizmatične oblike, ki ima na eni strani pribito matično rešetko, na drugi strani pa je odprt in tako prirezan, da se tesno prilega sprednji končnici panja. Skozi rešetko čebele z lahkoto prihajajo in odhajajo, troti pa zaradi svoje debelušnosti obtiče v notranjosti oboda. Ker bi se radi osvobodili zapora, začno plesati ob matični rešetki. Pri tem zaidejo v zgornji prostor trotovnika, ki je ločen od spodnjega po begalnici s pridvižnimi jezički. Jezički se odpirajo samo navzgor, tako da je trotom preprečen povratek nazaj v panj. Ko je trotovník poln, ga čebelar sname in potopi v vrelo vodo. Ko ga očisti mrtvih trotov in na soncu popolnoma osuši, ga lahko zopet porabi pri istem ali pri kakem drugem panju.

Z enim samim trotovnikom seveda ne bi opravil mnogo. Treba jih je imeti več. Ko so nekateri v rabi, se drugi suše. Ko so ti osušeni, pa izmenja z njimi one, ki so bili prej pritrjeni na panje.

Morjenje trotov ni prijetno niti za čebelarja niti za čebele. Toda narava to zahteva. Narava je včasih zelo kruta in izloči vse, kar bi hotelo brez koristi za splošnost, zlasti pa brez dela živeti na račun bližnjega. Velik nauk majhnih živalic!

Dolinar Ivan:

Nenavaden roj

18. maja sem prestavljal zadnje, po večini slabejše družine. V panju št. 10 matice nisem mogel najti, zato sem na »slepo« prenesel tri zaležene sate iz plodišča v medišče. Več satov namreč ne prestavljam. Ker nisem imel časa in ker stanujem nad 3 km daleč od čebelnjaka, sem znova pogledal k čebelarjem šele 30. maja. V panju št. 10 je bila matica seveda v medišču. Pri pregledu sem poleg tega ugotovil, da so čebele v plodišču že nategnile nekaj lepih matičnikov. Ker se mi jih je zdelo škoda porezati, sem jih pustil, staro matico pa kljub temu premestil v plodišče. »Naj le čebele same obračunajo z matičniki ali z matico«, sem si mislil.

6. junija rešetava s tovarišem v čebelnjaku čebelarske zadeve. Naenkrat začuje Pepe v panju št. 10 petje matice. Meni to seveda ni bilo všeč. Bilo bi

mi ljubše, ako bi družina tiho prelegla. Da se preverim, če mogoče ne poje stara matica, potegnem skrajni levi sat iz panja in najdem na njem mlado matico. Pepe me je hotel prepričati, da poje ena tudi na desni strani, toda jaz je nisem slišal.

Ker sta v matičnikih kvakali že dve drugi matici, je bilo očitno, da bo družina kmalu rojila s pevko. Iz radovednosti sem potegnil ven še sredinski sat. Na njem sem našel prav mlado odprto zalego, kar naj bi pomenilo, da so čebele starke šele pred nekaj dnevi odstranile. Vsaj tako sem tedaj domneval, kasneje pa se je izkazalo, da sem se motil.

8. junija sem ogrebel iz tega panja lep roj z dvema mladima maticama. Eno sem uničil, drugo pa pustil, da se je sprašila. Potem je bilo vse v redu do 17. junija. Ta dan sem iztočil iz nekaterih panjev malenkost cvetličnega medu. Tudi pri panju št. 10 sem hotel vzeti iz medišča toliko medu, kolikor bi ga zalega lahko pogrešila. Ker pa je bilo v medišču sumljivo veliko starih čebel — imel sem matično rešetko že od prejšnjega dne prekrito in bi morale vsaj stare čebele oditi po begalnici v plodišče — sem sklepal, da je matica v medišču. Res je bila. Ko sem ogledoval skrajni levi sat, mi je padla na sipalnik, a se je hitro znašla, splezala navzor in zginila med čebelami v medišču. Ker nisem vedel, ali je sprašena, ali ni, sem jo pustil v medišču, da bi se ne motila, če je bila že pred tem na kakem orientacijskem izletu. Znano je namreč, da napravi matica več izletov, preden se spraši. Le redkokdaj se zgodi, da se vrne že s prvega izleta sprašena v panj.

Tale dva sta pa še bolj pogumna kakor Perčeva Nežika in zakonski par, katerih slike smo objavili v prejšnjih številkah »Slovenskega čebelarja«.

Med točenjem pa je roj večkrat obupno zašumel. »Gromska reč,« sem zjavkal, »ali si res brez matice?« Ker se do sedme ure ni umiril, sem mu hotel dati iz drugega panja sat z odprto zalego, a sem se premislil. V glavo mi je šinila tale misel: Ali nima morda panj št. 10 dveh matic? Če jih ima, mu lahko eno odvezam, da utešim z njo brezmatični roj. Pokukal sem čim bolj oprezno v plodišče panja št. 10 in zazijal od presenečenja. Na prvem desnem satu se je mirno sprehajala stara matica, v celicah okrog nje pa je bilo vse polno lepe zalege različnih starosti. Panj je imel torej kljub rojenju še staro matico. Ostala je doma, roj pa je izletel z dvema mladima maticama. Tretja mlada matica se je morala preriti skozi matično rešetko v medišče. Spodaj so jo čebele najbrž preganjale, zgoraj pa rade sprejele, ker so se čutile osamljene.

Kako naj bi imenoval takšen roj? Pevec ni, ker je vladala v panju stara matica. Prvec ni, ker ni šla stara matica z rojem. Če bi ga imenoval prisiljenec ali divjak, bi menda še najboljše pogodil. Ako bi našel kdo primernejše ime zanj, pa naj se oglasi v »Čebelarju«.

Družina v panju št. 10 je kljub temu, da je dala močan roj, sedaj zopet zelo živalna. Saj matica ni prenehala zalegati, kajti prostora je imela ves čas dovolj za odlaganje jajčec.

Marsikaj skrivnostnega sem že opazil pri čebelah, kaj takega pa še nisem doživel. Tudi v strokovnih knjigah in časopisih podobnega primera nisem zasledil. Edinstven pa najbrž ta primer kljub temu ni.

In ta dva? Ali nimata lepih brad? Tako brado si seveda lahko privošči samo čebelar, a še čebelar ne vsak.

Doživljaji z maticami

Mogoče bo opis suhoparen, a ga vseeno objavljam, da bodo vedeli vsaj začetniki, kakšne čudne stvari se godijo pri posameznih čebeljih družinah. Prej pa naj še omenim, da se čebelar od čebelarja zelo razlikuje, kakor tudi družina od druge družine. Morda bi kak čebelar v tem ali onem primeru, ki ga bom popisal, drugače ravnal kot sem jaz. Toda to ni važno; važno je samo to, da s svojimi ukrepi družinam ne škoduješ.

Družine bom imenoval po številkah panjev. Oglejmo si najprej družino v panju št. 8, ki mi je čez poletje najbolj nagajala. Čebele so mi v tej družini matico prelegle kljub temu, da je bila vsaj na pogled naravnost odlična. Našel sem jo po naključju na naletni deski čebelnjaka še živo ter takoj ugotovil, iz katerega panja je. Vrnil sem jo družini in drugo jutro ugotovil, da je čez noč zaleгла nekaj celic. Toda že naslednji dan jo je zadela kruta usoda. Čebele so gotovo vedele, zakaj jo je bilo treba odstraniti, a potegnili jih je preleženka, ker se je med praho zgubila. Ker bi družina preveč zostala, če bi jo pustil, da bi si iz jajčec spodredila novo matico, sem ji hotel pomagati z mlado sprašeno matico. Napravil sem takole: Potegnil sem celotno plodišče, ki ga imam na sankah, iz panja ter ga razstavil na posamezne sate. Nekajkrat sem temeljito pregledal vse sate, da bi se prepričal, če ni na katerem kaka mlada matica. Saj je znano, da se lahko med preleganjem poleže več matic hkrati ali zaporedoma. Matice ni bilo najti. Zato sem novo izpustil na sat, ki je imel na obeh straneh večje ploskve godne zalege. Iz mnogih celic so že kobacale mladice. Na takem satu je matica najhitreje sprejeta, če jo pa spustiš med stare čebele, jo te takoj obkoliijo, pokvarijo in celo umore. Videl sem, da so čebele z matico zadovoljne. Sate sem zložil v istem razporedu, kot so bili prej, na podstavek in začel opazovati družinico. Naenkrat so se začele čebele razburjati in begati s sata na sat. Nemudoma sem sate spet razstavil in čebele poskropil z vodo. To je pomirjevalno vplivalo nanje. Matica se je neovirano gibala med njimi in si ogledovala celice, a zalegala ni. Ko sem drugič zložil sate na podstavek, se je prejšnja pesem ponovila. Čebele so zajele matico v klobčič in malo je manjkalo, da mi je niso umorile. Spoznal sem, da je na ta način ne bodo sprejele. Zato sem vzel nekaj voska, ga zmehčal in zoblikoval iz njega na mezinu umeten matičnik. Vanj sem potem dal matico, ga zaprl, pri strani pa pustil majhno odprtino. Ko sem pritrdil matičnik z zaprto matico na primeren sat, so čebele odprtino pred mojimi očmi zamašile. To je vzbudilo v meni sum, da mora biti v družinici še druga matica. Sklenil sem jo poiskati, a sem takoj uvidel, da bo to težavna zadeva. Sati so bili namreč prepolni čebel, o matici pa sem domneval, da mora biti zelo majhna, ker je pri prvem pregledu kljub vsej natančnosti nisem mogel izslediti. Da bi si delo olajšal, sem potisnil med vsaka dva sata po en prazen sat in nekoliko počakal, da se je družina razlezla tudi preko teh. Nato sem znova preiskal sat za satom in kmalu staknil na enem izmed njih čudno čebelo, ki se je hitro kretala med ostalimi. Nekaj časa sem jo opazoval in kar verjeti nisem mogel, da je to matica. Ko se je umirila, sem jo zgrabil za krila in si jo dobro ogledal. Ugotovil sem, da imam res pred sabo matico, in sicer matico, ki so jo čebele vzredile iz starejše ličinke. Bila je črne barve in ne dosti večja od čebel.

Noge so bile iste oblike kot pri čebelah, po glavi in trupu pa je bila bolj podobna matici kot čebelam.

Ne morem umoriti nobene matice. Če že moram kaj takega storiti, jo raje spustim pri žrelu v kak tuj panj, da čebele z njo po svoje obračunajo. Tega spačka pa sem z veseljem zmečkal med prsti.

Čez nekaj časa so čebele spoznale, da so brez vodnice. Postale so nemirne in začele so celo pikati. Ko sem med nje spustil novo matico, ki sem jo hranil v plemenilniku, je bila takoj sprejeta. Prejšnje jim iz previdnosti nisem hotel dati, ker bi bila lahko zaradi mrevarjenja med prvim dodajanjem pohabljen, kar se ne da takoj ugotoviti. Nato sem zložil prvotne sate v celoto, z ostalih pa stresel čebele na zložene in vse skupaj potisnil v panj. Drugi dan sem pogledal srednji sat in videl, da matica pravilno zalega. Precej muke je bilo, preden sem družinico uredil, zato pa je bilo zadovoljstvo nad uspehom tem večje.

Naslednja prigoda ni nič manj zanimiva.

V panju št. 9 sem imel dve matici: lepo, zdravo staro in prav tako lepo, že sprašeno mladico. Stara je zalegala na desni strani, mlada pa v levi polovici plodišča. Rekel bi lahko, da sta bili v istem panju dve družinici brez pregrade. Za poizkus sem odvzel mlado matico in jo dal v drug panj. Čez mesec dni sem našel v prvem panju spet dve matici. To je bil dokaz, da bo stara kmalu odpovedala. Zato sem jo odstranil in tako napravil mlado matico za neomejeno gospodarico v panju.

Isto se mi je zgodilo v panjih št. 10 in št. 4. Zaradi zaleganja dveh matic hkrati sta postali družini v panjih št. 9 in št. 4 zelo močni, a bili sta skoraj do avgusta brez medu. Na št. 10 pa je ostala družina normalna, ker sem staro matico že prej uničil.

Družinica v panju št. 11 je bila brez matice. Imela pa je dvoje matičnikov, ki sta bila pritrjena na satu tako blizu skupaj, da sta se zgoraj tiščala in da sta tvorila nekako rogovilo. Ko se je bližal čas poleženja matic, sem skrbno pazil, da bi jih zalotil pri izmotavanju iz matičnikov. Res sem ujel pravi trenutek. Družinico sem imel na klopi in gledal, kako sta matici izrezavali ob koncu matičnikov pokrovčka. Kmalu se je eden odprl in iz njega je prilezla dolga, po vsem telesu temna matica. Pustil sem jo, da bi videl, kaj bo napravila. Šla je na sosednji sat in se začela sprehajati po njem. Medtem je prilezla iz drugega matičnika tudi sosed, ki je bila prav tako velika, a svetle barve. Ta je zlezla na nasprotni sat. Zanimalo me je, če bo med njima nastala borba. Pa me je v opazovanju zmotila tretja matica, ki je prikobacala iz matičnika, za katerega niti vedel nisem. Bila je kot druga svetle barve. Zdelo se mi je, da se giblje mnogo bolj previdno kot prvi dve, a jo je kljub temu zadela nesreča. Naenkrat jo je pograbila neka čebela, ji zasadila med obročke želo in z mrtvo odletela. Vse se je zgodilo s tako naglico, da je ni bilo mogoče rešiti. Ker sem se zbal, da se še prejšnjima dvema ne pripeti kaj takega, sem dal eno v plemenilnik, drugo pa pustil družinici. Zanimivo je, da sta se obe sprašili istega dne in da sta tudi obe začeli istočasno zalegati.

Mlada matica v panju št. 10 mi ni nič kaj ugajala, ker so se iz njenih jajčec polegale v veliki večini bastardne čebele. Zato sem jo nekega dne odstranil, čebele malo podkadil s cigaretnim dimom in jih pustil na klopi, kamor sem zložil sate iz plodišča. Ker je bila v panju št. 15 družina dokaj šibka, a je imela mlado in zanesljivo matico, pri kateri sploh ni bilo opaziti

bastardk, sem jo sklenil združiti s prejšnjo. Prenesel sem njene sate na klop in jih priklopil k tamkajšnjim. Radoveden sem bil, kaj bo. Čez kakih 10 minut so se začele vse čebele močno prašiti, kar je bilo vsekakor dobro znamenje. Čez eno uro sem pregledal družino, ki ji je bila odvzeta matica, in ugotovil, da so si prilastile dodano. Porinil sem sate iz panja št. 10 na staro mesto, sate iz panja št. 15 pa v medišče panja št. 10. Med družinicama ni bilo nobenega spora in dobil sem na ta način dobrega plemenjaka. To sem napravil pred ajdovo pašo.

Nisem napisal teh vrstic za zabavo, ampak v pouk začetnikom, izkušnim čebelarjem pa v vzpodbudo, da bi tudi oni opisali v našem listu svoja opazovanja, ki so morda še bolj zanimiva kot moja.

Pripomba uredništva. Članek objavljamo zaradi nekaterih zanimivosti, ki jih vsebuje, nikakor pa ne priporočamo čebelarjem, zlasti ne začetnikom, da bi pisca pri njegovih, dokaj nespretnih mahinacijah s čebelami in maticami posnemali. Čebelarjenje ni igračkanje in matice so predragocene, da bi jih na slepo srečo spuščali med čebele.

Žunko Ivan:

To in ono

Različni so motivi, ki so tega ali onega privedli k temu, da je postal čebelar. (Mimogrede naj omenim, da še ni vsak lovec, ki ima puško in tudi ne vsakdo čebelar, ki ima čebele.) Nekdo je čebele podedoval s posestvom vred, drugi je dobil veselje do čebel, ko je videl čebelariti sosedu, tretji je prišel čebelariti iz dobičkarstva, zlasti v dobi, ko ni bilo dovolj sladkorja na trgu, pa mu je prva hujša zima vzela čebele itd. Kdo bi mogel našteti vse okoliščine, ki so tega ali onega izmed nas napravile za čebelarja. Eden se je v stvar svojstveno poglobil, drugi pa ni prišel preko najosnovnejših naukov, še celo takih je nekaj, ki imajo čebele, pa si sami ne upajo pri njih nič ukreniti, temveč jim čebelarji sosed.

Moj prvi stik s čebelami ni bil posebno prijeten...

Rodil sem se na Kobanskem, na sončnih bregovih Kozjaka. Naš sosed, po domače Blečič, katerega že okrog četrto stoletje krije zelena ruša, je za časa mojih otroških let čebelaril s 4—6 družinami v slamnatih koših zvončaste oblike in v primitivnem čebelnjaku, ki je stal v vrtu za hišo. Ko smo otroci nekega vročega poletnega dne prišli le preblizu tem »muham«, smo jo vsi pošteno izkupili. Kasneje smo se čebelnjaka izogibali. Blečič je bil tedaj edini čebelar v naši okolici. Vsako jesen je zažveplal 2 do 4 koše in takrat je tudi nam poslal kak meden sat. O, kako je bilo to dobro! Vendar sem izraz »med« zasledil šele pozneje v knjigah; pri nas se je govorilo vedno le o strdi. Tudi danes uporablja starejše prebivalstvo na Kobanskem samo ta izraz.

Ko sem hodil v šolo, smo si tudi pri naši hiši omislili dva taka koša čebel, češ zakaj bi še nam čebele ne nosile strdi. Po cele ure sem v pomladnih dneh presedel pri čebelnjaku; najbolj me je privlačevala raznobarvnost cvetnega prahu, ki so ga čebele na zadnjih nožicah prinašale s paše. Stric mi je nekoč dejal, da je to vosek in da iz njega čebele grade v košu satje. To kaže, da ni bil posebno poučen o življenju v panjih.

Tista leta je Mohorjeva družba v Celovcu izdala dvojce snopičev Lackmayerjeve knjige o umnem čebelarstvu. Z zanimanjem sem jih prebiral, marsikaj mi je postalo jasno, toda še mnogo je bilo takega, kar mi je ostalo španska vas. Saj ni

bilo nikogar razen mene pri hiši, ki bi bil to knjigo prebral, zato tudi nikogar, ki bi mi mogel na moja številna vprašanja odgovoriti. Šele pozneje sem ugotovil, da je bilo tedaj za čebelarstvo v naših krajih malo zanimanja in še manj poučenosti o njem, četudi so pašne razmere tam mnogo bolj ugodne kakor v kraju, kjer sedaj čebelarim.

Kdo popiše moje veselje, ko mi je oče obljubil roj iz nekega živahnega panja (koša). Takoj sem šel v hrib in natrgal »babine toške«, kakor se v tistih krajih materina dušica imenuje. Z njo sem potem vsak dan do roja drgnil neki prazen koš, ker bi sicer, kakor so mi zatrjevali, čebele ne ostale v njem. V nekaj letih je bilo že precej košev v čebelnjaku. Neka huda zima pa je pobrala vse čebele pri nas in pri sosedu in jih potem pri teh hišah, kolikor je meni znano, ni več bilo.

Mnogo je minulo let, odkar sem zdoma odšel v beli svet. Ko sem po prvi svetovni vojni, prebiti na raznih frontah, vstopil v orožniško službo, sem se na službenem pohodu vedno rad ustavil pri kakem čebelnjaku; saj sem še vedno čutil nagnjenje do čebel. Z zanimanjem sem tudi prebral vsako razpravo o čebelah, na katero sem naletel v časopisu ali v kaki reviji, vendar si zaradi nestalnosti službenega mesta nisem mogel osnovati lastnega čebelarstva (in tudi ne zgraditi lastne hiše). Po pravilu službe je smel orožnik ostati le nekaj let na isti postaji, nakar je sledila premestitev. Res je, da sem kljub temu ostal v Ložu, v najstarejšem mestu Hranjske, polnih 11 let in preživel med dobrimi Notranjci najlepši del svojega življenja, vendar sem moral vsak dan računati s tem, da lahko že jutri prejmem povelje o premestitvi, ki se je le prerado glasilo za južne kraje.

Okupacija me je zatekla kot orožniškega vodnika za litijski okraj, v katerem je bilo čebelarstvo zelo dobro razvito. Že tedaj so bili kranjiči redki, dočim jih danes skoraj več ni. Ko je začel okupator zapirati inteligenčni sloj, sem zaradi nevarnosti izselitve podal ostavko na službo. To pa ni šlo brez trenja in težkoč, čemur je bilo krivo moje znanje nemščine; po sili so me hoteli pridržati v orožniški službi. Ker sem po ostavki moral nekako preživljati svojo družino, sem sprejel neko podrejeno mesto pri železnici v Litiji. Ravno takrat so čebelarji iz Litije in okolice iskali nekoga, ki bi bil vešč nemščine, da bi jim oskrboval potrebno pisarijo. Dišalo je po sladkorju, s katerim okupator vsaj v čebelarstvu ni varčeval. O vzrokih, ki so dovedli do propasti čebelarstva za časa okupacije, bom morda kdaj kasneje kaj napisal. Osnovane so bile tedaj tri čebelarske skupine: Šmartno, Litija in Trebeljevo; vsem trem sem bil tajnik. Imel sem tisto leto več medu kakor pozneje, ko sem imel svoje čebele. Bilo mi je pa nerodno, ko se je ta ali oni čebelar posulil z menoj, češ kako mi kaj čebele uspevajo, drugi spet, kakšen čebelarski tajnik sem, ko nimam niti svojih čebel itd. Vedno sem slišal katero na ta račun. Vsi ti čebelarji se niso zavedali, da so s tem v meni samo vzpodbujali že davno željo, postati čebelar. Toda to je bilo lažje reči kot pa storiti. Kak panj čebel bi bil dobil kjer koli, toda treba bi bilo imeti še čebelnjak. Ker v sami Litiji zaradi osonce lege čebele ne uspevajo, sva z mizarskim mojstrom Kraljem Antonom iz Brega pri Litiji, ki je bil tedaj tudi pri železnici zaposlen, skupaj postavila lep čebelnjak v zatišnem in sončnem bregu Sitarjevca pri Litiji. Njemu je bil pozneje ta čebelnjak preveč odročen, pa si je doma postavil še svojega. Moj čebelnjak pa, dasi z vseh strani vzoren, ima vendar to napako, da stoji na tujem svetu in da imam daleč do njega.

Nakupil sem v okolici nekaj kranjičev, ki so imeli tedaj ceno 100 mark, omejnjeni mizar pa mi je napravil nekaj AŽ-panjev. Danes izletavajo čebele v mojem čebelnjaku že iz 18 AŽ-panjev. Ne nameravam še bolj povečati svojega čebelarstva, ker bi zaradi poklicne prezaposlenosti večjega števila družin ne mogel v redu oskrbovati. Bojim se, da bi se mi ne zgodilo tako, kakor tistemu fantu, o katerem

poje pesem: »Sedaj ljubico imam, pa ljubiti ne znam!« Takrat sem si nabavil tudi vse dosegljivo slovstvo o čebelarstvu, katero sem potem ob večerih temeljito predelal. Kaj mislite, kaj sem imel, ko sem vse predelal? Nič drugega kakor polno glavo popolnoma zmešanih pojmov! Ti so se pričeli bistriti šele ob praktičnem delu. Največ sem pridobil na obiskih pri čebelarjih v okolici; saj je med njimi nekaj odličnih praktikov in je samo škoda, da zaradi svoje skromnosti širšim krogom niso znani. Kadar le morem, rad pogledam h kakemu čebelarju. Na takem obisku človek vedno kaj pridobi, včasih pa tudi vidi, kako ne sme delati, ako noče škodovati sebi in čebelam. Tako sem n. pr. neke pomladi zapazil pri nekem čebelarju na gnoju velik kup mrtvih čebel. Na moje vprašanje, kaj naj to pomeni, mi je čebelar pojasnil, da mu je neki AŽ-panj nepričakovano dal ogromen roj. V njegovi odsotnosti mu ga je sin ogrebel in roj postavil čez noč v klet, da bi se ohladil. Pa se je tako ohladil, da se ni nikdar več ogrel. Roj pač ne spada zvečer v klet, temveč v panj na stalno mesto.

Tukajšnja okolica nikakor ni ugodna za čebelarstvo. Najbolj kvarna je megla, ki leži v zasavski dolini kar do desete ure, ko se pa dvigne, pritisne vroče sonce in paše je konec. Zaradi te megle tukaj ne sejejo ajde. Spomladi je sicer nekaj paše na resi in borovnici, potem še nekaj travniške paše in naštevanja je konec. Kdor hoče s pridom čebelariti, mora prevažati, kar se pa seveda tudi vselej ne obnese. Zato ni nič čudnega, da stoji v okolici precej praznih in opuščenih čebelnjakov. Trdno se drže čebel samo pravi čebelarji, to je tisti, ki čebelarijo iz idealizma, brez ozira na gmotni dobiček. Docela drugačne so pašne razmere že v najbližjih hribih. Tam je zelo pogosto mana na hrastu, tam je tudi precej pravega kostanja in nekaj ajde, torej celoletna prav izdatna paša.

Glede na to, da smo se z vso vnemo vrgli na vzrejo matic, da nosimo vzrejene matice prašit na našo plemenilno postajo Reka-Pustov mlin, ki je bila v preteklem letu vzpostavljena na vzpodbudo urednika Rojca, upravičeno pričakujemo, da bomo v nekaj letih v Zasavju imeli tako čebeljo pasmo, da se bo tudi pri nas navzlic slabim pašnim razmeram kar cedil med iz panjev.

Ing. Rihar Jože:

Obveščevalne postaje

Poročilo za maj.

Prvi dve majski dekadi sta bili vetrovni in deževni. Zračna toplina se je hitro menjavala. Čebele so ostajale zunaj, družine so postajale čedalje šibkejšje. Redke roje je bilo treba pitati. V zadnji tretjini se je vreme zboljšalo. Tu in tam se je pojavila mana, ki pa zaradi dežja ni držala dolgo. V zadnjih dneh mesca je po hribih zapadel sneg.

Mesečni povprečki	Toplina	Izlet	Donos
za maj 1948	+ 16,49	27 dni	731 dkg

Po vremenski napovedi za letošnje poletje (glej Slovenski poročevalec z dne 27. maja t. l.: Dr. V. Manohin: Kakšno bo poletje) ne smemo pričakovati preveč suhega poletja. V začetku junija se bo začela deževna doba, ki bo z manjšimi prekinitvami trajala dober mesec. Vreme se bo zboljšalo šele julija. Suhe periode v juliju se lahko raztegnejo na 10–12 dnevna razdobja. Daljših suhih period ni pri-

čakovati. Prav tako bodo v avgustu normalne vremenske prilike, t. j. brez daljše suše in brez trajnejšega deževja, v septembru pa je računati s pretežno suhim vremenom.

V maju je bila glavna bera za čebele na inkarnatki, travniških rožah (na kadulji) in akaciji. Poleg tega beležijo poedine postaje donos še s sadnega drevja, krhlike, češmina, jesena, hrasta, divjega kostanja in facelije.

Virmaše. Tudi letos se mesec maj ni izneveril stari navadi. Obveljala je pri-slovica: Hroščevo leto — mrzlo leto! Kjer so konec aprila čebele brale na borov-nici, so bili prvi roji v začetku maja. Pri meni so dobile ravno za sproti. Rojev je bilo malo in še ti so izleteli s pevkami. Nekaj družin sem prestavil, a dodane sat-nice čakajo na izdelavo boljših dni. Poedine družine s sprasenimi letošnjimi mati-cami že preganjajo trote.

Dražgoše nad Škofjo Loko. Panj na tehtnici je bil opazovan od 10. maja dalje. Poročevalec navaja nadmorsko višino 880 m. (Opomba gl. poročevalca: Zelo bi ustregel meni in vsem bralcem, če bi tov. Zunko iz Litije določil za obveščevalno postajo Dražgoše točno nadmorsko višino, podobno kot je to storil za postajo Ponoviče.)

Moščenicka Draga. Z vremenom in donosom v maju nismo bili zadovoljni. »Dušica« (žepek), ki se lepo razvija, je naš zadnji up.

Novo mesto. V prvi tretjini maja so brale čebele mano na hrastu in smreki, pozneje tudi na ceru in leski. Akacijo so le malo obletavale. Dež je pogosto pre-kinil pašo. Zadnje dni mesca je ponekod pričela prijemat hoja, pa je ploha in nizka nočna toplota ukinila medenje. Srednja mesečna toplota zraka je skoraj enaka desetletnemu poprečku, ki je 15,39° C.

Dobova pri Brežicah. Opazovanja se vršijo od 15. maja dalje.

Maribor. Podatki veljajo za čas od 13. maja dalje. Opazovalna postaja je na državnem posestvu.

Sv. Jurij pri Celju. Opazovalci so prejeli nove, nekoliko izpopolnjene obrazce za beleženje podatkov. Tako je namesto dosedanjih treh rubrik za označevanje vremena (oblačno, poljasno jasno) uvedena ena sama, in sicer: sončni sij (insola-cija). V pojasnilu je rečeno, da je v tej rubriki treba navesti za vsak teden posebej, koliko ur je sijalo sonce. Tov. Češarek Stanislav, strokovni učitelj na državni kme-tijski šoli v St. Juriju pri Celju in naš opazovalec sta že v maju vršila opazovanja na novi način. Iz poslanih podatkov je razvidno, da je sijalo sonce v prvi dekadi 58 ur, v drugi 60 ur, v tretji pa 76 ur, skupaj v maju 194 ur. Iz podatkov za vsak dan je mogoče točno ugotoviti, ali je bilo vreme oblačno, poljasno ali jasno. Tako je n. pr. zapisano, da je dne 21. in 22. maja sijalo sonce po 12 ur, dne 1. maja samo 5 ure, dne 2. maja pa le 4 ure. 19. in 20. maja vobče ni bilo sončno. Potemtakem je bilo oba dneva oblačno, 20. pa povrh tega še deževno, kar je razvidno iz naslednje rubrike. — Vsi opazovalci naj torej odslej vestno izpolnjujejo rubrike za vreme na ta novi način. Na koncu vsake tretjine naj ure seštejajo, na koncu mesca pa naj seštejejo dobljena števila vseh treh dekad.

Turški vrh — Zavrč. V aprilu je bilo 63,8 mm, v maju pa 71,4 mm padavin.

Poročilo za junij.

Vreme v juniju je bilo pretežno deževno kot v maju. Izredno velike množine padavin smo dobili v obliki neviht. Po vsakem dežju smo imeli mrzle dneve in noči. Po gorah je večkrat zapadel sneg. Mrzli severni in severnovzhodni vetrovi so uničili mnogo čebel. Že v juniju smo opazili pri nekaterih družinah preganjanje trotov. V panjih je bilo od dneva do dneva manj čebel. Roje je bilo treba zasilno krmiti. Smreka letos ni dala ničesar. Iz vseh krajev Slovenije so pa prihajala po-ročila, da je začela že v prvi tretjini mesca intenzivno mediti hoja, toda hudi naliivi so medenje po vsakem novem poizkusu zaustavili. Izprali so z drevja medečino in zavrli nadaljnji razvoj ušic. Da so bile napovedi o letošnji hojevi letini pravilne, potrjuje dejstvo, da je po vsakem dežju hoja znova prišla. Seveda čebelarji od tega niso imeli nobenega haska. Dosedanji rezultat bi lahko označili takole: porazna letina z oslabelemi družinami, ki so kaj malo pripravljene za prevoz na jesensko

Obveščevalna postaja v maju	Višina nad mornjem	Panj je na teži										Toplina zraka						Dni je bilo						
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg			največ pridobil	najvišja v	najnižja v			srednja me- sečna °C	izletnih	deževnih	snježnih	pol jasnih	jasnih			
		mesečni tretjini dkg			1. 2. 3.			1. 2. 3.					mesečni tretjini °C											
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.			1.	2.	3.									
		mesečni tretjini dkg																						
		pri- dobit izabil																						
Breg-Tržič	483	60	40	270	100	50	90	130	—	80	27	21	25	20	2	7	1	14,20	30	19	21	9	9	12
Kranj-Stražišče	385	—	325	485	240	60	150	360	—	120	27	25	27	26	4	8	5	17,03	26	3	—	520	4	13
Vrmaše-Skofja Loka	361	50	30	155	85	25	50	75	—	55	26	21	24	23	6	8	5	15,66	31	16	—	124	6	26
Dražgoše	880	—	135	270	—	175	220	10	—	120	26	22	25	22	—	5	4	14,53	—	—	—	—	—	—
Kalce-Logatec	485	15	240	260	35	—	55	425	—	50	26	22	23	22	4	6	2	14,06	22	8	—	21	2	8
Tinjan-Istra	360	920	1305	1460	55	35	15	3580	—	350	10	24	23	23	11	11	12	16,73	31	6	—	10	14	7
Mošč. Draga-Opatija ¹	3	790	310	13	—	50	75	1110	—	140	7	24	28	25	14	16	18	20,04	31	10	—	5	12	7
Bistra-Borovnica	290	80	140	190	10	—	120	280	—	50	24	25	26	24	8	9	9	15,41	29	13	—	10	12	6
Verd-Vrhnika ²	290	70	425	550	50	70	100	825	—	125	26	26	29	26	8	4	3	16,14	28	15	—	8	19	4
Brest-Barje	290	30	45	350	35	70	90	210	—	60	28	—	—	—	—	—	—	28	17	—	—	10	18	5
Žerovnica-Cerknica	551	15	90	190	40	10	55	190	—	35	28	22	24	21	4	6	4	15,06	29	19	—	6	22	3
Ribnica	500	95	280	375	—	10	10	730	—	100	23	21	25	23	3	3	2	13,85	28	3	—	7	21	1
Ponoviče-Litija	260	30	240	16	—	45	35	350	—	85	11	—	—	—	—	—	—	28	5	—	—	8	14	8
Krka	300	60	880	860	40	65	130	1565	—	280	14	27	30	—	9	8	—	18,00	31	14	—	14	8	9
Livold-Kočevje	459	80	230	150	—	105	45	310	—	60	31	28	29	28	3	7	5	16,40	13	6	—	3	15	13
Pluska-Trebnje	207	220	650	450	60	30	145	1095	—	155	11	22	21	20	5	13	5	16,33	30	13	—	4	27	—
Dob pri Mirni	254	64	405	240	—	20	689	—	—	65	19	—	—	—	—	—	—	30	13	—	—	13	9	9
Novo mesto	180	590	1090	680	70	100	90	2100	—	280	10	27	29	25	4	5	5	15,57	30	12	—	3	26	2
Dobova	190	—	125	178	—	50	53	200	—	110	17	—	24	25	—	10	10	18,00	—	—	—	—	—	—
Dragaš	160	280	385	70	—	755	—	755	—	65	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	5	—
Črnomelj	156	260	745	425	30	100	—	1300	—	225	15	—	—	—	—	—	—	—	23	8	—	28	2	—
Sv. Jurij-Celje	206	—	127	205	7	—	325	—	—	45	24	29	32	31	9	8	9	20,01	23	8	—	4	14	9
Sv. Lovrenc na Poh.	442	130	20	285	105	165	145	20	—	110	29	—	—	—	—	—	—	—	20	16	—	29	26	10
Selnica ob Dravi	324	50	110	470	80	70	70	410	—	100	26	25	28	27	1	3	3	15,67	31	14	—	5	23	3
Maribor	274	—	520	445	—	210	285	470	—	100	17	—	37	27	—	7	6	18,00	—	—	—	—	—	—
Slov. Bistrica	288	—	160	205	180	17	75	95	—	65	29	25	29	28	5	7	1	16,08	30	10	—	5	23	3
Donauška gora	320	—	1000	850	—	—	1850	—	—	150	16	23	30	27	7	5	6	19,00	31	7	—	4	25	2
Sv. Lovrenc na Dr. p.	235	130	670	375	—	15	165	995	—	170	15	23	25	24	2	8	3	16,41	30	12	—	5	25	—
Turški vrh	336	215	580	220	10	—	1005	—	—	90	15	19	26	27	5	9	11	15,25	30	5	—	2	19	10
Mala Nedelja	279	150	65	15	25	70	65	70	—	45	8	22	24	23	7	9	8	17,16	31	7	—	17	14	10
Cezanjevci	182	150	280	90	40	—	60	420	—	70	14	25	27	25	3	8	8	17,10	30	11	—	1	27	4
Pristava-Ljutomer	190	80	580	260	70	10	85	755	—	85	16	—	—	—	—	—	—	—	22	3	—	6	10	12
Rakičan	180	—	780	1020	230	—	1570	—	—	3	20	20	21	19	7	5	5	17,14	25	3	—	19	3	9
Prosenjakovci	247	80	370	310	—	50	120	590	—	90	24	26	27	26	3	4	4	16,58	30	6	—	3	15	12

¹ Opazovani panj na čebelji paDi v Rovinah (200 m nadmorske višine) od 29. IV. dalje.

² Panj na tehnički je od 28. IV. dalje na paši v Črmošnjicah.

Obveščevalna postaja v juniju	Višina nad morskim	Panj je na teži						Toplina zraka						Dni je bilo												
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg			največ pri obli			najvišja v			najnižja v			srednja me- sečna C°	izletnih	s snegom	vetronih	s točo	s slano	sončni stl
		mesečni tretjini dkg			mesečni tretjini dkg			pri- dobit dkg	po- rabiti dkg	dne	1. 2. 3.			1. 2. 3.												
		1.	2.	3.	1.	2.	3.				1.	2.	3.	1.	2.	3.										
		1.	2.	3.	1.	2.	3.				1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.							
Breg-Tržič	483	450	260	—	—	50	260	400	—	160	10	26	27	22	1	12	7	16,28	27 17	19	—	2 182				
Kranj-Stražišče	385	275	150	—	65	260	295	—	195	110	9	28	29	26	6	10	8	18,16	25 12	10	1	— 179				
Vrmaše-Skofja Loka	361	210	140	—	65	135	235	25	—	110	10	26	26	22	8	12	9	17,00	29 12	29	—	— 244				
Dražgoše	880	290	620	60	140	60	140	630	—	130	12	23	25	21	6	12	5	14,87	22 14	26	1	2 —				
Kalce-Logatec	485	770	995	65	30	150	315	1335	—	220	9	27	25	22	4	8	4	15,99	27 5	21	2	212				
Tinjan	360	320	150	240	175	80	95	360	—	65	6	25	27	23	11	18	12	18,00	28 13	8	2	319				
Mošeniška Draga	3	420	500	40	—	—	300	480	—	100	10	25	27	24	12	18	16	20,80	27 11	13	—	289				
Bistra-Borovnica	290	420	290	—	110	80	180	340	—	110	16	29	29	23	8	13	8	18,28	26 12	29	—	205				
Verd-Vrhnika ¹	290	570	1575	25	135	100	235	1700	—	350	17	27	31	25	3	7	6	17,01	27 10	29	—	203				
Brest-Barje	305	490	135	—	320	180	305	—	180	200	9	—	—	—	—	—	—	24 13	20 1	—	163					
Zerovnica-Cerknica	551	370	535	35	45	30	150	715	—	150	18	25	27	23	4	11	6	16,93	27 16	20	—	189				
Ribnica	500	495	330	—	10	100	715	—	—	195	8	25	29	22	3	8	5	15,38	25 26	7	—	121				
Ponoviče-Litija ²	260	265	420	10	80	50	140	425	—	200	10	—	—	—	—	—	—	—	29 15	15	—	264				
Krka	300	305	15	15	115	95	85	40	—	90	8	110	10	30	6	8	6	17,50	21 7	11	—	178				
Livold-Kočevje	459	230	630	50	150	—	30	730	—	110	10	30	30	23	6	8	6	17,50	21 7	11	—	249				
Stari Log	450	340	865	—	55	110	300	740	—	235	16	25	28	24	6	11	7	13,30	29 12	21	—	202				
Pluska-Trebnje	207	55	—	70	230	555	195	—	855	25	6	23	25	20	7	16	10	16,91	26 9	3	1	121				
Dob pri Mirni	305	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Novo mesto	180	215	—	—	175	190	370	—	520	100	5	27	31	25	4	9	7	17,89	27 11	13	1	242				
Dobova	140	25	262	70	245	52	170	—	110	140	18	26	29	28	5	10	9	17,71	9 3	6	—	240				
Dolnje njive	396	215	295	50	80	15	30	435	—	80	6	—	—	—	—	—	—	—	16 15	17	—	196				
Dragatuš	160	250	435	75	25	50	125	56	—	75	15	—	—	—	—	—	—	—	9 15	11	1	250				
Črnomelj	156	175	185	—	75	85	110	90	—	65	17	—	—	—	—	—	—	—	24 5	8	—	245				
Sv. Jurij-Celje	206	60	100	20	60	50	140	—	70	50	17	29	32	28	6	14	9	20,00	20 10	8	—	186				
Sv. Lovrenc na Poh.	442	505	305	30	125	40	645	—	—	135	8	—	—	—	—	—	—	—	27 18	14	—	147				
Selnica ob Dravi	324	340	140	20	70	90	200	140	—	60	1	28	30	25	2	8	4	16,01	28 16	28	—	174				
Maribor	274	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
Slov. Bistrica	288	135	195	80	100	80	165	65	—	90	18	26	31	25	5	12	5	17,31	26 17	28	—	173				
Donška gora	320	—	—	100	50	180	200	—	330	50	24	28	30	24	4	12	10	18,16	30 14	6	—	166				
Sv. Lovr. na Dr. p. ³	235	—	—	—	155	100	—	—	255	—	—	24	27	22	8	10	8	16,61	27 13	28	—	206				
Turški vrh	336	—	50	35	60	45	55	—	75	20	17	25	27	23	7	8	9	16,85	27 11	14	—	223				
Mala Nedelja	279	—	—	—	125	95	70	—	290	—	—	25	29	25	9	14	11	18,26	28 14	19	1	281				
Cezanjevec	182	—	—	—	110	110	150	—	370	—	—	25	29	23	6	11	8	16,63	24 17	27	—	184				
Pristava-Ljutomer	190	25	55	—	120	100	170	—	310	20	9	—	—	—	—	—	—	—	23 7	11	—	156				
Rakičan	180	—	—	—	200	250	250	—	700	—	—	19	21	17	6	7	7	12,96	28 8	12	—	270				
Prosenjakovci	247	—	20	20	270	130	20	—	380	28	18	26	28	22	6	9	7	16,45	28 10	29	—	118				

¹ Opazovani panj je na pasišču Črnomelj na Dolenskem. ² Opazovani panj je na pasišču v Bistri pri Borovnici. ³ Podatki o donosu voljajo samo do 15. junija.

pašo. Zadnje vrstice so bile napisane konec druge junijske deкаде. V začetku julija bi sodba seveda ne bila tako neugodna, ker je bilo tedaj še vedno dovolj upanja na blagoslov s hoje. Ob koncu svojega poročila nikakor ne morem iti mimo splošnih pritožb o uničevanju nekaterih medečih rastlin, kot n. pr. khrlike (*rhamnus frangula*), češmina (*berberis vulgaris*) in materine dušice (*thymus vulgaris*), ki je zavzelo nesluten obseg. Pritožbe prihajajo iz Slovenskega Primorja, z Dolenjskega in Štajerskega. Pionirji in mladinci v velikih množinah iztrebljajo navedene in druge medovite rastline s tem, da nabirajo njih korenine, lub, liste in cvete v zdravilne namene. Vsekakor bi bilo umestno, da se vodje pionirskih brigad oziroma skupin, ki nabirajo zdravilna zelišča, obrnejo na domače čebelarje in sporazumno z njimi določijo prostore za nabiranje. Sisifovo delo bi opravljali, če bi na eni strani priporočali saditev medovitih rastlin, na drugi strani pa iste rastline istotam izkoriščali v zdravilne namene. Saj je vobče znano, da je v Sloveniji dovolj predelov, kjer bi lahko nabirali zdravilne rastline brez škode za čebelarstvo.

Mesečni povprečki	Toplina	Sončni sij	Izlet	Donos
za junij 1948	16,96°C	205 ur	24 dni	174 dkg

Virmaše. Deževni in vetrovni dnevi so se vrstili drug za drugim, tako da ni bilo ves mesec nobenega donosa. Nekajkrat je začela mediti jelka, a je dež ustavil medenje. Tudi konec mesca, ko je cvetel kostanj, je bilo tako slabo vreme. Imel sem malo rojev in ni mi žal. Kdor jih je imel veliko, ima danes veliko lačnih družin. Ni misliti, da bi jim pomagal, ko ni ne medu ne sladkorja. Nazadnje bo odpovedala še ajda, pa bomo čebelarji »na konju« s praznimi panji in s praznimi žepi.

Dražgoše. 8. junija je začela mediti smreka. (?) 28. junija je smreka še dražila čebele. (Vprašaj pristavil glavni poročevalec, ker veljata pripombi najbrž za hojo.)

Moščenška Draga. Medovitega cvetja je bilo na izbiro. Cvetel je žajbelj, travniška kadulja (ali nista to botanično isti rastlini?), oljka, kostanj, srobot, robinija, meta. Bila bi lahko krasna travniška paša, če ne bi bilo sonca premalo, dežja pa preveč.

Tinjan. Veter in dež sta uničila pašo. Zaradi mraza in naglih toplotnih sprememb čebele izmetavajo zalego.

Zerovnica. 17. junija sem prepeljal čebele razen opazovanega panja v 5 km oddaljeno vas Laze v bližino gozda, kjer je bila začela mediti hoja. Toda neprestano deževje je vse pokvarilo. Donos dne 18. junija je zato tako velik, ker se je nekaj prepeljanih čebel vrnilo in se pridružilo opazovanemu panju. Dočim je bilo od 17. junija dalje doma 110 dkg donosa, je bilo na pasišču, kjer imam tudi pañj na tehtnici, 285 dkg zgube.

Pluska. Ves mesec je bil bolj hladen. Poraba medu je bila velika; točiti ni bilo kaj, četudi smo se čebelarji tega veselili. Marsikje je treba krmiti roje, ki jih ni bilo mogoče preprečiti.

Novo mesto. Skoraj ves mesec so živele družine od zaloge. Kdor se je zanašal na kostanjevo pašo, ki je zaradi deževja popolnoma odpovedala, in je čebele preveč oskubil, bo moral krmiti.

Dobova. Čebele v Brežicah umirajo. Čebelar Predanovič trdi, da je temu krivo škropljenje sliv proti ušem.

Dolnje njive. Podatki o opazovanem panju ne morejo biti merilo za presojanje donosa medu. Družina, ki sem jo dal na tehtnico, je trikrat rojila. Nekaj časa je bila tudi brezmatična. Ko sem ugotovil, da ima sprašeno matico, sem bil prepričan, da se bo v kratkem popravila. Kljub temu je družina hiralala, in sicer zato, ker je imela v vališču preveč medu. To je oviralo matico pri zaleganju.

Spomladanska paša je vrgla približno 15 kg medu na družino. Osebn nisem dosegel takega uspeha, ker sem družine razmnoževal. Napredoval sem od 6 na 15 družin, med katerimi ni izrazitega slabiča.

Prosenjakovci. V zadnji tretjini mesca sem bil obveščen od okoliških čebelarjev, da so bili prisiljeni nekatere družine pitati, ker je pri njih nastopil glad.

POSVETOVALNICA

ODGOVORI

K 1. vprašanju o zagonetnem pojavu.

Prvi odgovor: Od starih čebelarjev sem večkrat slišal, da čebele ne ostanejo in tudi ne uspevajo v panju iz sušice, t. j. če les izvira od drevesa, ki se je samo posušilo. Mogoče je pri vas ta primer, saj nam pri kupljenih panjih provenienca lesa ni znana. Tudi v panju, v katerem so bile miši ali kaka druga golazen, čebele ne ostanejo zlepa. Presodite, če pride v vašem primeru kaj navedenega v poštev. Sicer pa, kaj pravi star pregovor? Da je med nebom in zemljo še mnogo tega, česar naša človeška modrost ni zmožna dojeti! — Žunko, Litija.

Drugi odgovor: Mnenje tov. Savinjske, da je neuspehom v panju št. 4 kriv jelov les, bo pravilen. Da ta les ni najboljši za panje in da se čebele ne počutijo v njem najbolje, je ugotovljena stvar. Ima pač svoj duh, ki ne ugaja čebelam. Tudi so v tem pogledu nekatere družine bolj občutljive kot druge.

Sam nisem v prvih letih čebelarjenja obračal nobene pozornosti na izbiro lesa za panje. Samo da je bila deska lepa, smrekova ali jelova, mi je bilo vseeno. Ko sem po prvi svetovni vojni še čebelaril s kranjiči, sem tudi roje vsajal v take panje. Med njimi sem imel enega s sliko leva na končnici. Ker je bil v vrsti samo še ta prazen, sem vanj vsadil lepega prvca. Prvi dan je bilo vse v redu, le da se je kljub lepemu vremenu obiral doma in ni izletaval. Ko sem prišel drugi dan h kosilu, je bila prva pot k čebelnjaku gledat, kaj je z njim. Ker ni bilo nobene čebele na spregled, sem pogledal v panj. Bil je prazen. Vprašal sem domače, kaj je bilo s panjem. Rekli so mi, da se je malo prej začel usipati roj iz panja, se dvignil nad sadno drevje in brez slovesa izginil iskat novo stanovanje. Čez deset dni sem dobil iz istega plemenjaka drug roj in da bo vrsta polna, sem ga vsadil zopet v slevar. In zopet ista pesem. Ker je bilo po roju nekaj dni slabo vreme, je bil roj bolj priden; držal se je tri dni v panju, a skupaj se ni usedel, bil je raztresen po vsem panju in ob prvem lepem vremenu je dal svojemu stanovanju slovo in jo ubral za prveem. Bil sem še premalo izkušen čebelar, da bi se bolj natančno zanimal za ta pojav. Panj sem spravil in dal drugo leto zopet roj vanj. Tudi ta mi je po nekaj dneh popihal neznano kam. Sedaj mi je bilo zadosti. Vzel sem panj iz vrste in ga natančno pregledal. Bil je popolnoma nov in ves iz jelovega lesa. Od takrat sem trdno prepričan, da čebelam zaradi tega ni ugajal in da so zato uhajali roji iz njega. Če bi bil roju dal vsaj nekaj izdelanega satja, bi bil mogoče ostal. Se danes hranim ta panj za spomin na svoja prva čebelarska leta, za nove panje pa preskrbim vedno le smrekov les in roji mi več ne uhajajo. — Virmašan.

K 2. vprašanju o ubežni matici.

Drugi odgovor: Matica je bila bolna in so jo kot tako čebele obsodile na smrt. Da ni bila zdrava, je videti iz tega, ker ni več zalegala. Ko jo družina spozna za nesposobno, se ne meni več zanjo, kljub temu da sama nima več možnosti, da bi si vzgojila novo matico. Zaradi tega je tudi takoj zopet prilezla iz panja. Tudi v maticnici je čebele niso krmile ter je umrla od lakote. — Virmašan.

K 8. vprašanju o izmetavanju zalege.

Najprej bi opozoril tovariša, da je pozabil povedati, kakšna je bila izmetana zalega: čebelja ali trotovska. Letos je na primer običajen pojav, da izmetavajo čebele trotovske zalege. Ob slabih letinah se to — redno dogaja. Če opazi čebelar kaj takega, naj si ne beli las. Drugače pa je, če opazi, da izmetavajo družine čebeljo zalego. Ako jo izmetavajo v večjih množinah, je to znak, da nimajo nobenega živeža več.

Posamezne čebelje bube dobimo večkrat na bradah. Čebele jih vržejo iz panjev zaradi tega, ker so poškodovane po ličinkah voščene vešče.

Cesto pade pri pregledovanju panjev velik bel črv s sata na tla. Ako natančno pregledamo tak sat, najdemo nad zalego privzdignjene pokrovce. To so rovi

ličink voščene vešče. V rovih je vsa zalega na videz zdrava, vendar uničena. Pri zdravih in močnih družinah kaj takega ni opaziti, ker čebele ne dopuste, da bi se črvi zaredili v večji množini. — Virmašan.

VPRAŠANJA

10. **Grši in lepši panj.** Lansko leto sem imel 3 AŽ-panje označene z zaporednimi številkami. Panj št. 1 je bil že precej star, nepobarvan in zato že na zunaj grši od drugih. Družina v njem je bila zelo močna, ker sem ji v začetku marca pridružil čebele iz nekega osirotelega panja. Zraven je stal panj št. 2, katerega je že pred leti napravil moj pokojni oče. Ta panj je bil še grši od panja št. 1. V njem je prebivala srednje močna družina. Okrog 20. aprila sem to družino preselil v lep, skoraj nov AŽ-panj, ki mi ga je posodil sosedni čebelar. Družina je seveda ostala še vedno na istem mestu v čebelnjaku. Pri panju št. 1 pa sem isti dan prestavil nekaj satov iz plodišča v medišče.

Tiste dni so nekateri kmetje škropili sadno drevje z arzenatom. To je nam čebelarjem povzročilo precej škode. Čez nekaj dni nato sem opazil, da družina v panju št. 1 ne dela tako, kakor bi morala, četudi je bila najmočnejša v čebelnjaku. Menil sem, da je temu kriv arzenat. Opazoval sem tudi druge družine in ugotovil, da so čebele v novem, izposojenem panju bolj živalne kakor poprej. Pregledal sem obe družini ter na svoje začudenje ugotovil, da je bila prva družina v resnici šibkejša od druge, čeprav je bilo prej narobe. Kaj bi bilo temu vzrok? Ali je arzenat škodoval samo čebelam v panju št. 1? Ali so se čebele iz panja št. 1 preselile v drugi panj samo zato, ker je bil ta lepši? Naprošam tovariše čebelarje, da mi to pojasnijo. Zanima me tudi, če se je še komu drugemu pripetilo kaj podobnega. — Ličen Lojze, Črniče pri Gorici.

11. **Nepričakovani obisk.** Lani sem 15. avgusta stala na desni strani čebelnjaka in opazovala izlet svojih ljubljenc. Naenkrat pribrenči od nekd hrošč, popolnoma enak temu, ki ga danes pošiljam v škatlico uredništvu. Nekaj časa brenči sem in tja pred panji v drugi vrsti, kot bi razmišljal, katerega naj si izbere za svoj obisk, končno pa se le odloči in smukne skozi žrelo panja, ki je bil prav blizu mene. Čebelice so se nekoliko razburile, vendar ga ni na bradi nobena napadla. Sicer pa se je zgodilo vse tako hitro, da niti časa ni bilo za to. »Čakaj,« sem si mislila, »ti pa jaz pomagam zopet iz panja.« V čebelnjaku poiščem zakriviljeno žico ter ga z njo izbežam in privlečem na plan. Tudi sedaj ni bilo opaziti, da bi ga čebele napadale. Hrošča spravim v škatlico z namenom, da ga takoj pošljem uredništvu »Slov. čebelarja« in ga obenem naprosim, da ugotovi njegovo ime. Rada bi zvedela o njem še kaj več. Kaj je iskal v panju? Ali je sovražnik čebel — ali prijatelj medu? Kdo bi mi dal o vsem tem pojasnila?

Škatlico sem shranila v čebelnjaku. Med tem časom, ko sem se zunaj pogovarjala z neko svojo sorodnico, pa se je v čebelnjak vtihotapil navihani triletni Branko in mi jo izmaknil s hroščem vred. Kaj je potem počel s hroščem, mi ni hotel izdati, kljub sladkim obljubam. Kasneje sem bila še večkrat na preži, da bi zalotila hrošča, ko bi silil v panje, a ga ni bilo več na obisk, vsaj ne v moji navzočnosti. Danes sem ga pa kar nenadoma zapazila na hrbtu ležečega na polici kuhinjskega okna. Obrnila sem ga in ugotovila, da je popolnoma enak lanskemu hrošču. Nihče ni videl, kdaj in odkod je pribrenčal. S to novo najdbo pa mi je zopet dana priložnost, da poizvem pri uredništvu našega lista za njegovo ime. Prav rada bi utešila svojo radovednost. — Savinjska.

Pripomba uredništva: Hrošč, ki ga nam je poslala tovarišica Savinjska obenem s tem dopisom, je zlata minica (*Cetonia aurata*). Spada med plojkaše, kakor n. pr. rjavi hrošč. Morda je za spoznanje večji od rjavega hrošča, po barvi pa mnogo lepši. Obdan je z kovinsko zelenim oklepom, na pokrovcih pa ima nekaj komaj opaznih belih lisic. Pri nas je dokaj razširjen. Poleti z glasnim šumom obletava cvetoče grmovje, poseda po cvetju, rije med prašniki in jih razjeda. Razjeda tudi druge nežnejše cvetne dele in se kaj rad sladka z nektarjem. Na vrtnicah lahko povzroči občutno škodo, med čebelje sovražnike pa ga ne moremo prištevati. Kaj je hrošč iskal v panju, je težko pojasniti. Najbrž ga je privabil vonj po medu. Ličink tega hrošča v panjih še niso našli, pač pa v mravljiščih. Tamkaj se preživljajo z organskimi razpadlinami.

OSMRTNICE

† PHILIPP BALDENSPERGER

Iz Francije je prišla vest, da je v Antibesu umrl 4. junija 1948 znameniti čebelar Philipp Baldensperger. Umrl je tik pred tem, ko bi moral obhajati svoj 92. rojstni dan. »Père Baldens«, kakor so ga klicali čebelarji, je bil znana pojava na vseh mednarodnih čebelarskih kongresih. Ker je perfektno obvladal več jezikov, je na teh kongresih navadno nastopal kot tolmač. Že to ga je delalo popularnega v mednarodnem čebelarskem svetu, še bolj pa seveda njegova visoka strokovna izobrazba in usposobljenost. Dolgo časa je izdajal tudi svoj list, v katerem je priobčil nešteto tehničnih člankov in zanimivih prilog iz čebelarske prakse.

Rojen je bil v Jeruzalemu, kamor se je njegova družina preselila iz Alzacije. Tam se je tudi šolal in kasneje čebelaril. Zadnji čas je živel v svoji vili na francoski rivieri.

Baldensperger je veljal za enega izmed najboljših poznavalcev čebeljih pasem in raznih načinov čebelarjenja. Mnogo se je bavil tudi z vzrejo matic. Naša slika je bila posneta ob priložnosti sestanka vzrejevalcev matic v Zürichu leta 1939.

† LIKAR ANDREJ

4. oktobra 1947 nas je zapustil naš tajnik in vnet čebelar tov. Likar Andrej, šolski upravitelj v Sori. Rojen je bil na Koroškem, se tamkaj šolal ter tudi tamkaj nastopil svojo prvo službo. Čebelariti je začel že leta 1911., in sicer tudi na Koroškem. Ko je leta 1914. izbruhnila vojna, je čebelarstvo opustil in z njim nadaljeval šele potem, ko je prišel za šolskega upravitelja v Soro. Tu je leta 1938. ustanovil čebelarsko podružnico in do zadnjega sodeloval pri njej kot tajnik.

Čebelarji sorške družine smo ponosni, da je živel med nami tako delaven in vnet čebelar. Vsi smo pokojnika visoko cenili in upoštevali njegove nasvete. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

† ŠTEPEC JOŽE

Štepec Jože se je rodil 14. decembra 1925 v vasi Veliki Gaber na Dolenjskem. Komaj je izpolnil 12. leto svoje starosti, je že začel razmišljati, kako bi prišel do čebel. Prva dva kranjiča si je nabavil z denarjem, ki ga je skupil za gobe. To je bil šele začetek. Kasneje mu je na njegovo prošnjo dala mama nekaj denarja, da si jih je kupil še več. Ko so se mu družine razmnožile, jih je verno oskrboval in jih vsako leto vozil na razne paše. Na resje jih je vozil v bližino vasi Temenica, na kostanj pa v vas Sela pri Šumberku. Zmeraj je imel dosti opravka pri čebelnjaku. Saj so bile čebele njegovo največje veselje.

Ko se je pričela vojna, je odšel Jože k vojakom. Čebele mu je ta čas oskrboval sosed, star in izkušen čebelar. V vsakem pismu, ki ga je pisal domov, je spraševal, kako je s čebelami. Ko se je vrnil od vojakov, je bil njegov prvi korak k čebelnjaku.

Po osvoboditvi je bil Jože še nekaj časa doma, potem pa je zaprosil za sprejem v železniško službo. Postal je kurjač v Novem mestu. Čez 4 mesece je bil premeščen v Ljubljano. Svojo službo v Novem mestu in Ljubljani je vestno opravljal, kar je razvidno že iz tega, da so ga imeli vsi njegovi predstojniki zelo radi. Ta služba pa je postala zanj usodna. 3. januarja 1948 se je smrtno ponesrečil na progi Ljubljana—Židani most. Kolesa treh železniških voz so šla čez njegove noge in mu jih odtrgala tik ob trupu. Po tej nesreči je Jože živel še 6 ur. Bil je skoraj ves čas pri polni zavesti. Prosil je, da bi ga prepeljali domov v Veliki Gaber, toda njegovi želji ni bilo mogoče ustreči. Izdihnil je v ljubljanski bolnišnici. Odšel je na drugi svet z mislimi na svoje drage starše, brate, sestre in čebele, zlasti pa z mislimi na svojo ljubljeno mamo, kateri so bili posvečeni njegovi poslednji vzdih. Toda ni ga mogla slišati, ker je bila predaleč od njega. Padel je kot žrtev službene dolžnosti v cvetu svoje mladosti, v 22. letu svojega življenja.

† PALIČ IGNAC

V šestdesetem letu svoje starosti je preminul 3. maja 1947 upokojeni železničar, čebelar Palič Ignac. Rodil se je v Medjimurju pri Sv. Martinu na Muri. Železničarsko službo je opravljal v Trstu, na Opčinah, v Divači in nazadnje v Čakovcu. Že njegov oče je bil čebelar. Od njega se je tudi Nace navzel čebelarskega duha. Takoj, ko so mu prilike dopuščale, si je nabavil čebele in jim ostal zvest vse do svoje smrti.

Dragi Nace! Tvoja življenjska pot ni bila z rožicami posuta. Mlad si moral oditi z doma. S trdim delom si si moral služiti po tujih krajih vsakdanji kruh, toda ob koncu ti je bilo vendarle dano, da počivaš v domači zemlji, v tem lepem Medjimurju.

MALI KRUHEK

Dve matici. Da sta mogoči dve matici v isti družini, smo že večkrat čitali v našem listu. V času preleganja ni to nič posebnega. Čebelarji z večletno prakso so gotovo že doživeli kaj takega. Leta 1935. sem imel tudi jaz opraviti s tem izrednim primerom iz čebelarске prakse.

Od nekod je priletelo za pest čebel in se vsedlo kar na steno čebelnjaka. Rojček sem ogrebel in ga vrgel v opazovalni panj, ki je imel šipe na obeh straneh. V panju je bilo prostora samo za en sat.

Matica je imela pohabljen sprednji nog, sicer pa je bila lepa in, kakor je bilo videti, zelo rodovitna. Zalegala je celo take celice, ki jih čebele niso mogle ogrevati. Iz teh celic so seveda čebele jajčeca odstranile.

Kmalu so čebele nastavile matičnik in 28. junija se je izlegla mlada matica. Pričakoval sem, da bodo starko ugonobile, kakor hitro bo začela mlada zalegati. Čez približno 10 dni je mlada matica že zalegala, obenem pa tudi stara. Ker je bil obema na razpolago samo en sat, je bilo vprašanje prostora seveda dokaj pereče. Mislil sem, da se bosta preganjali. Ko pa sta se srečali, sta se mirno obtipali in se prav tako mirno zopet razšli. Ako sta se znašli obe hkrati ob isti celici, sta se nekoliko prerivali, nato pa je ena popustila in si poiskala drugo celico. Pri tem ni bilo mogoče določiti, katera je dala drugi prednost. Prerivanje ni bilo prav nič temperamentno.

To sožitje je trajalo do 8. septembra, ko je stara matica izginila. Mlado sem uporabil za zamenjavo. Naslednje leto se je prav dobro obnesla. D. I.

Beseda o medu. Prav za prav bi moral tole, kar nameravam povedati o medu, servirati našim bralcem pred kakimi prazniki, ko gospodinje pripravljajo potice. Vendar tudi sedaj ne bo odveč, če se nekoliko pogovorimo o tem izbornem pridelku čebel.

Med ni samo tečna hrana, temveč tudi zdravilo proti mnogim boleznim. Koliko je resnice v tej trditvi? Razmislimo nekoliko! Kmečki ljudje prav dobro vedo, katere rožice so dobre proti tej ali oni bolezni, pa tudi učeni ljudje in celo zdravniki priporočajo »domača« zdravila iz raznih zelišč. Vzemimo v roke

knjigo o zdravilnih zeliščih, ki rasto po naši lepi zemlji. Videli bomo, da jih je nešteto in da je med njimi mnogo takih, ki jih obletavajo čebele ter srkajo iz njihovih čašic sladki nektar. In kaj je nektar? Nič drugega kot najzlahnejši sok rastlin, a če je rastlina, ki ga izloča, sama zdravilna, mora biti zdravilen še prav posebno ta sladki sok. Ni tedaj nič čudnega, če se širi o medu glas, da je zelo zdravilen. Drugače tudi biti ne more.

Med najbolj zdravilne medove spada spomladanski med, ki je po navadi nabran na najrazličnejših cvetlicah. Kot zdravilo nekateri zelo cenijo lipov med. Nič manj nista zdravilna hojev in smrekov med. Proti prehladu je med posebno uspešen. Dostikrat ga zadostuje žlica, pa se ti omehča kašelj.

Ne bom našteval na tem mestu raznih sestavin medu, le toliko naj omenim, da te sestavine pospešujejo vztrajnost in prožnost mišičja. Ako bi naši delovni ljudje vedeli, da odtehta založaj medu mnogo »šile« žgane pijače, bi med bolj upoštevali. Res da žganje človeka trenutno poži in osveži, toda kmalu se pojavi še večja utrujenost. Žgane pijače ne krepijo mišičja, ampak ga le nekako razdražijo. Dražljaj pa traja samo kratek čas in ko razdraženost preneha, mišičje še bolj opeša.

Seveda mora biti med pristen. Pona-rejen med nima niti zdravilne, niti hranilne vrednosti. Zato bodimo previdni pri nakupu medu. Zanesljivo dobrega dobimo le pri čebelarjih. Dolžnost nas čebelarjev pa je, da tega zaupanja ne zapravimo. Z medom moramo pravilno ravnati in paziti, da se ne pokvari.

Med ima to lastnost, da zelo vleče vlago nase. Če je pa v njem vlage preveč, se začne kisati. Zato ne hranimo medu na vlažnem prostoru in ne v posodah, v katere ima zrak dostop. Zrak je bolj ali manj vlažen, iz zraka pa srka med vlago in začne kipeti. V njem se začne sladkor spreminjati v kisline. Če se je med začel kisati, moramo takoj odstraniti z žlico vso kislino, odnosno skisano plast, ostali še nepokvarjeni med pa dobro zapreti. Na ta način ga bomo ohranili.

Če je med dobro spravljen, lahko stoji desetletja in desetletja. Najprej skrsta-

lizira, pozneje se pa spremeni v gosto kašo. V taki obliki čaka, kolikor časa hočemo. Pripovedujejo, da so pri odkopavanju Pompejev, ki jih je zasul ognjenik Vezuv, našli popolnoma nepokvarjen med. Bil je star preko 1700 let.

Kristaliziran med raztopimo tako, da postavimo posodo z njim v vročo vodo. Nikdar ga ne smemo topiti neposredno nad ognjem. Če bi ga topili nad ognjem, bi ga lahko prismočili in s tem uničili vsa žlahtna eterična olja, ki mu dajejo prijeten okus. Trojičan.

Odstranjujemo protislovja! Kar imam v mislih, zasluži, da bi obdelalo bolj večše pero, kot je moje. Zato tudi ni moj namen, razčistiti zadeve do dna, temveč samo naznačiti, kje bi vsestransko izobražen sotrudnik »Slov. čebelarja« našel hvaležno polje za udejstvovanje.

Mogoče ni bilo o nobeni panogi človeške dejavnosti toliko napisanega, kakor ravno o čebelarstvu. Razen učnih knjig, domačih in tujih, obstoje še razni periodični listi, ki z vseh strani osvetljujejo to panogo. Nič ni potemtakem čudnega, če se je v vseh teh knjigah in listih poleg koristnih in nedvoumnih naukov nakopičila lepa mera protislovij, da je včasih manj izkušenemu čebelarju prav težko ločiti zrnje od plev. Le čitajte različne učne knjige, pa boste videli, na kako nasprotna nazore boste naleteli! So začetniki — dobro, da redki — ki čitajo vse, kar jim pride pod roko; čitajo nekritično. Posledica? Popolna zmešnjava pojmov, ki se je otresejo šele s časom, ko začnejo vsako stvar kritičneje in zreleje presojati. Priznam, da se je tudi meni tako godilo; ker pa vem, da nisem osamljen, sem se odločil zapisati nekaj najčeseje pojavljajočih se protislovij v nauku o čebelarstvu.

Še vedno ni in morda nikdar ne bo dobojevan boj za priznanje »najboljše-ga« panja. Ni še izrečena zadnja beseda o begalnici, o zgornjem žrelu, o prezimovanju v medišču itd. Toda to že ne spada toliko semkaj; bolj pereča so tale vprašanja:

Ali roj vsadimo takoj, kakor hitro se zbere v ogrebalniku? Ali ga je treba do večera spraviti na hladno in šele zvečer vsaditi?

Nekatere učne knjige trdijo, da morajo ostati žrela čez zimo nezožena, druge priporočajo zoževanje žrel, v neki tretji pa je rečeno, kako imenitno in toplo prezimujejo čebele, če na zimo zagnemo pročelje čebelnjaka s slamnatim zastorom — kar tu in tam tudi delajo.

Še danes si nismo na jasnem, ali je treba pri prevozu AŽ-panjev zapirati samo verande ali tudi žrela.

So čebelarji, ki režejo trotom glave, so pa tudi taki, ki označujejo to za mesarijo in barbarstvo.

Marsikje omejujejo ob glavni paši zalego na 4 do 5 satov, drugod pa širijo in večajo prostor s tem, da predstavljajo zaležene sate v medišče in na njih mesto postavljajo prazne sate ali satnice.

Ta je prepričan, da je treba dati jeseni po točenju satje čebelam osušiti, češ da se ostanek medu v njem čez zimo lahko skisa; oni pa trdi, da je to nesmisel, da je neosušeno satje najboljše sredstvo, s katerim lahko spomladi pred prestavljanjem privabimo čebele v medišče.

Tudi o vrednosti žvepla za uničevanje voščenih vešč teče pravda. Nekomu so zaradi žveplanja satja žebliji celo v lesu zarjaveli in propadli.

Nekdo je na kompliciran način, toda vsekakor nesporno dokazal, da je sladkorna raztopina 1:0,7 edino pravilna. So pa drugi veščaki, ki od svoje norme 1:1 za nobeno ceno ne odstopijo.

Koliko knjig priporoča izmenjavo matice vsaj vsako drugo leto, a koliko jih trdi, da so stare matice večkrat boljše od mladih. Koliko je »najboljših« načinov narejanja rojev, preprečevanja rojenja itd.

Naj kdo ne misti, da niso vse te stvari napisane! Ne samo enkrat, temveč neštetokrat. Tako nasprotujoča si mnenja in navodila najdemo, če že ne vsa v učnih knjigah, pa vsaj v posameznih zvezkih starejših letnikov našega strokovnega glasila. Ker pa so skoraj povsod v Sloveniji klimatične in ostale razmere približno enake, bi bilo treba navodila poenotiti, ali vsaj odstraniti iz njih protislovja, ki brez potrebe begajo glave začetnikom. Odstranjevanje takih kontradikcij bi bila hvaležna naloga vseh sotrudnikov »Slov. čebelarja« in tudi glasila kot takega. — Ivan Žunko.

Zgodnji roji. Letošnja mila pomlad je v nekaterih krajih zelo ugodno vplivala na razvoj čebeljih družin. Kakor nam je sporočil Drago Lukman iz Soštanja, je imel že 26. in 27. aprila roje, težke do 2,90 kg. Nasprotno pa so imeli posamezni čebelarji tudi zelo kasne roje. Neki Ljubljčan ga je n. pr. ogrebel 1. avgusta. Roj je bil popolnoma normalen prvec. Letošnja statistika rojenja bi bila potemtakem izredno zanimiva. Škoda, da nimamo kaj več podatkov.

NAŠA ORGANIZACIJA

ČEBELARSKA SLAVNOST PRI SV. TROJICI V SLOVENSKIH GORICAH

V Sloveniji imamo prvi primer, da so si čebelarji postavili po lastni iniciativi kolektivni čebelnjak. To so člani čebelarske družine pri Sv. Trojici v Slov. goricah, ki se niso ustrašili truda in dela, da uresničijo zamisel, ki jo je sprožil njen nad vse agilen gospodar tov. Langerholz. Tovariši so takoj začeli pri tamkajšnjih kmetovalcih zbirati prostovoljne darove in tako spravili skupaj ves potreben material, opeko, deske, trame itd. Z lepo besedo, ki vedno lepo mesto najde, in s pravilnim tolmačenjem važnosti čebelarstva za kmetijstvo je čebelarska družina pri Sv. Trojici v Slov. goricah dosegla neverjetno velike uspehe. Nabrala je toliko stavbnega materiala, da si je lahko postavila čebelnjak za 36 AZ panjev in 24 kranjičev. Ko je bil material zbran, so se čebelarji ravno tako z lepo besedo in prošnjo obrnili na svoje sovaščane za prostovoljno delo pri graditvi čebelnjaka. Kdor je bil mizar, je prevzel mizar-sko delo, tesar tesarsko, drugi pa so po svojih močeh pomagali tam, kjer je bilo treba prijeti za delo. Sliko tega prostovoljnega dela smo objavili v 6. številki »Slovenskega čebelarja«.

Ko je bil čebelnjak že skoraj dograjen, je družina zaprosila zadrugo za podporo. Izvršni odbor zadruga v Ljubljani je brez oklevanja podprl to koristno in hvale vredno akcijo ter poklonil čebelarski družini pri Sveti Trojici v Slov. goricah za 7000 din čebelarskih potrebščin.

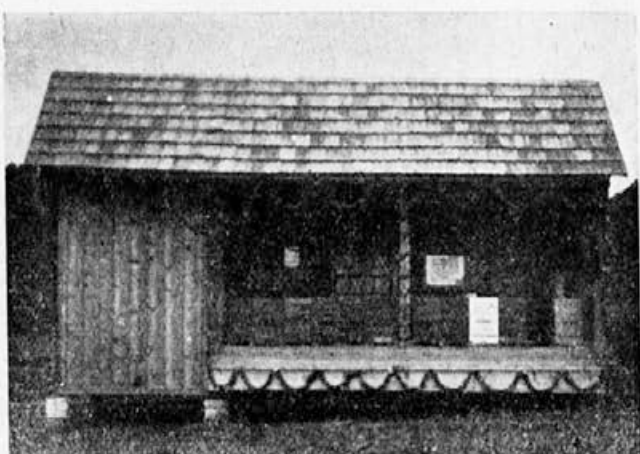
11. julija t. l. je čebelarska družina pri Sv. Trojici v Slov. goricah uradno izročila čebelnjak v uporabo. Na to slavnost, ki so se je v velikem številu udeležili tamkajšnji čebelarji in tudi tisti, ki so s prostovoljnimi darovi pomogli do uspeha te kolektivne akcije, sta od upravnega odbora iz Ljubljane odšla predsednik zadruga tov. Cvetko in urednik »Slov. čebelarja« tov. Rojec.

Že sam program te slavnosti je bil zelo zanimiv. Čebelarska družina pri Sv. Trojici v Slov. goricah je hotela ob tej priliki pokazati in dokazati tamkajšnjemu ljudstvu, da čebele ne koristijo samo z medom, temveč mnogo bolj z opravevanjem sadnega drevja, semenskih detelj in drugih travniških kultur. Zato je zaprosila zadrugo, da naj njena delegata prineseta s seboj film o življenju čebel.

V ljudskem domu pri Sv. Trojici sta bili dve filmski predstavi s predavanjem. Prva predstava je bila ob 8.30, druga pa ob 13. uri. Obe predstavi sta bili zelo dobro obiskani. Tov. Rojec je navzočim govoril o pomenu čebele in čebelarstva v našem kmetijstvu. Pojasnil jim je tudi razvoj čebele in čebeljih družin, nabiranje nektarja, rojenje itd.

Po drugi predstavi so se čebelarji podali k novemu čebelnjaku, ki je oddaljen od Sv. Trojice pike pol ure. Domača dekleta so ga z venci in rožami lepo okrasile. V čebelnjaku je stalo dvanajst novih AZ panjev, iz katerih so čebelice marljivo izletavale ter prinašale obnožino in cvetlični nektar. Čebelnjak ima tudi poseben prostor za shranjevanje orodja in točenje medu.

Slavnost je otvoril tajnik družine. Za njim je prevzel besedo tov. predsednik, ki je v svojem izčrpnem govoru orisal pomen in namen tega kolektivnega čebel-

njaka ter poudaril, da bo čebelnjak »univerza« za vzgojo novega čebelarskega kadra. Sledila je pesem »Pomladanski roj«, ki jo je ubrano zapel tamkajšnji mešani zbor, in deklamacija dvanajstletne deklice »Bučelar«, nakar je spregovoril predsednik zadruga iz Ljubljane tov. Cvetko. Ta je orisal pomen kolektivnega dela v našem gospodarstvu in apeliral na navzoče odbornike tamkajšnje kmetijske zadruga, da naj čim bolj podpirajo čebelarje in čebelarstvo, ker bodo imeli od tega največ koristi kmetovalci sami, ki se po večini bavijo tudi s sadjarstvom. V istem smislu je govoril tudi predsednik čebelarske podružnice v Mariboru tov. Močnik, ki se je za Cvetkom pojavil na govorniškem odru. Čestital je članom družine k izrednemu uspehu in jih bodril k nadaljnjemu vzajemnemu delu.

Kot zadnji govornik je nastopil gospodar družine tov. Langerholz. Ta se je v imenu družinskih članov zahvalil darovalcem za prispevke, s katerimi so družini pomagali do takega uspeha. Po govoru je tov. Langerholz povabil zbrano občinstvo k mizam. Med izvrstno prirejeno in obilno zakusko, ki sta se je udeležila tudi zastopnika tamkajšnjega KLO in zastopnika krajevnih Narodne milice, se je razvilo

Ob otvoritvi kolektivnega čebelnjaka pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah.

prijateljsko razpoloženje. Pri zakuski so stregla domača vaška dekleta, mešani pevski zbor pa je razveseljeval goste z lepimi štajerskimi napitnicami in drugimi popevkami. Tudi zakuska je bila prirejena iz prostovoljnih darov. Požrtvovalnost domačinov potrjuje dejstvo, da je bilo pogoščenih okrog 150 ljudi.

Med zakusko se je zopet oglasil predsednik čebelarske zadruga tovariš Cvetko in je kot spodnještajerski rojak v šaljivem tonu pozval navzoče, da naj k lastni jedači in pijači prispevajo še s prostovoljnimi denarnimi prispevki v blagajno čebelarske družine za nabavo novih panjev in kritje drugih stroškov. Ta njegov poziv ni bil zaman. Nikdo ni pričakoval, da bo akcija imela tako velik uspeh. Med navzočimi ni bilo niti enega, ki ne bi prispeval v družinsko blagajno. Vsakega bi bilo sram, če bi ga nabiralca prezrla. Trikrat je padlo v koš po 500 in enkrat po 200 din. Ostali so večinoma darovali po 100 din. Ob koncu je zbirka narasla na 8885 din.

Proti večeru so se domačini in gostje prijateljsko razšli z zavestjo, da so izvršili plemenito delo, ki jim bo v korist in ponos. Čebelarska družina pri Sv. Trojici v Slov. goricah pa pravi, da še ni dokončala svojega dela. Naslednje ali morda tretje leto namerava v kakem drugem kraju postaviti še en tak kolektiven čebelnjak.

Pri nas imamo več čebelarskih podružnic in družin, med katerimi so nekatere precej premožne, toda do sedaj si ni še nobena postavila kolektivnega čebelnjaka kakor čebelarska družina pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Tej družini izrekamo pohvalo za njeno uspešno delo, drugim pa kličemo: »Posnemajte jo!«

DOPISI

Ustanovni občni zbor čebelarke podružnice v Brežicah, 25. aprila t. l. se je zbralo v Brežicah 53 čebelarjev z namenom, da si osnujejo lastno podružnico, v katere področje naj bi spadale družine Brežice, Dobova, Krška vas, Globoko, Kapela, Bizeljsko, Cerklje in Sv. Peter pod Svetimi gorami. Do sedaj so bile te družine priključene h krški podružnici, oцепitev in osamosvojitve pa so narekovalе krajevne razmere. Tako bodo čebelarji boljе povezani med sabо in se bodo mogli uspešneje posvetiti delu za napredek tukajšnjega čebelarstva. Na sestanku je bil izvoljen podružnični odbor, v katerem so kot predsednik Vadnal Franc iz Dobove, kot namestnik predsednika Grubič iz Zakota, kot tajnik Grabnar Vinko od Sv. Lenarta, kot blagajnik Zagar Milan iz Brežic, kot člani pa Predanič Adolf iz Brežic, Zokalj iz Krške vasi, Vogrinc Franc iz Kapele in Lah Franc iz St. Petra. Po razgovoru o skupnih zadevah in težavah je bil občni zbor zaključen, vse navzočne pa je slikal fotograf Grame, ki se namerava v kratkem tudi sam uvrstiti med čebelarje.

Člani podružnice Brežice ob ustanovni skupščini.

Občni zbor je nadalje sklenil, da bo naprosil zadrugo za predavanje o vzreji matic. Izvršni odbor je njegovi prošnji ugodil. Predavanje se je vršilo 6. junija t. l. v Brežicah. V 2 uri trajajočem predavanju je tov. Rojce iz Ljubljane tako poljudno in zanimivo razložil vzrejo matic, da bi ga vsakdo prav rad še enkrat poslušal. Vsem odsotnim je lahko žal, da ga niso slišali. — Vadnal Franc.

Iz Prekmurja se le redkokdaj kdo oglasi. Posebno še to velja za čebelarje družine v Salovcih. Smo pač na meji in preveč oddaljeni od Ljubljane. S tem pa še ni rečeno, da pri nas čebelarjev ni, ali, če so, da spijo. Naša družina ni ravno majhna; saj šteje 39 članov. V nedeljo 27. julija t. l. se nas je zbralo 26 po številu pri čebelnjaku našega vnetega predsednika tov. Šparaša v Domaševcih. Žal, da smo se morali pred nevihto zateči pod krov njegove domačije, a to nas nikakor ni motilo. Z velikim zanimanjem smo sledili predavanju predsednika mariborske čebelarke podružnice tov. Močnika. Predaval je o vzreji matic zelo poljudno in nazorno. Vsak čebelar se je lahko prepričal, da načrtna vzreja ni nobena čarovnija in da se ji lahko posveti vsak večji čebelar, ki nima predsodkov. Debata, ki je sledila predavanju, je pokazala, da so besede predavatelja padle na plodna tla. Za vzrejo se je navdušilo več čebelarjev. Sedaj imamo že svojo plemenilno postajo v Kobilju, ki je bila ustanovljena po prizadevanju tov. predsednika družine. Uspeh vzreje je bil za začetek kar zadovoljiv. Šest čebelarjev je poslalo na plemenišče 73 matic. Od teh jih je bilo sprašenih 43. 19 jih je še na postaji, 17 pa se jih je

zgubilo. Verjetno bo zanimanje za vzrejo drugo leto še večje. Saj je le na ta način mogoče priti do dobrih matic in po vseh čebelnjakih uvesti čiste sivke.

V nadaljnjem govoru je tov. predavatelj pojasnil način obdavlčevanja čebelarjev, pozval navzoče k večjemu pridelovanju voska, ki ga naša industrija tako nujno rabi, ter končno razložil, kako je zamišljena priključitev Čebelarke zadruge za Slovenijo k Republiški poslovni zvezi. Tukajšnji čebelarji bodo sicer z vstopom v kmetijske zadruge razdeljeni na dve skupini, toda to ne bo nikaka ovira za delo v prid našemu čebelarstvu.

Sličnih sestankov naj bi bilo med letom toliko, kolikor je čebelnjakov v območju družine. Snovi za razpravljanje bi nam gotovo ne zmanjkalo. Kje se prihodnjič vidimo?

Cebelarji zadrugarji ptujskega okraja so zborovali 29. februarja 1948 v Ptuj. Skupščine se je kljub hudi zimi udeležilo 7 delegatov in 48 članov. Centralo je zastopal predsednik tov. Cvetko. V svojem govoru se je dotaknil nekaterih organizacijskih nejasnosti in povedal marsikaj zanimivega. Zbor je počastil spomin treh umrlih tovarišev in sicer Valenka Jurija, predsednika čebelarke družine Sv. Lenart pri Veliki Nedelji, Janžekoviča Antona, predsednika Čebelarke družine Sv. Marjeta in Znideršiča Antona, predsednika Čebelarke zadruge v Ljubljani.

Čebelarška podružnica Ptuj je otvorila mesca aprila svojo lastno poslovalnico. Vodi jo zaslužen čebelar Rižnar Franc. V teku osmih mesecev požrtvovalnega delovanja je razpečala za 64.605,50 din čebelarških potrebščin.

Podružnica Ptuj ima 10 čebelarških družin in 241 članov s 3259 čebeljimi družinami. Neorganiziranih čebelarjev je v okraju 597. Ti imajo 1947 čebeljih družin. Želeli bi bilo, da bi postali tudi ti čebelarji člani naše čebelarke organizacije. Zadruga nudi članom lepe ugodnosti in vztrajno deluje za zboljšanje uspehov v čebelarstvu. Poleg obstoječih družin bi bilo potrebno osnovati v okraju najmanj še štiri nove: v Žetalah, v Vurbergu, Cirkovcih in pri Sv. Urbanu.

S Ptujkega polja. Naš čebelarški okoliš se razprostira med železniškima postajama Moškanjci in Velika Nedelja. Na tem ozkem prostoru so čebelnjaki porazdeljeni tako, da čebelar ne primanjkuje paše, kljub temu, da je zemlja precej gramoznata in ne preveč rodovitna. Toda, če bi v ta predel postavili ob ajdovi paši prevozniki več panjev, kot jih je določenih, bi bilo za čebele nevarno, da bi ne nabrale dovolj medu za zimsko zalogo. Ajde posejejo tukajšnji kmetje sedaj mnogo manj kakor včasih, ker so v minulih dveh sušnih letih prišli popolnoma ob seme. Sedaj vidiš na jesen le tu in tam kakšno njivo obsejano z ajdo, a še ta ajda, kolikor je je bilo, nas je že kar več let po vrsti pustila na cedilu. V predvojni Jugoslaviji so nekatera leta postavili prevozniki na naša pasišča toliko čebel, da so bila preobremenjena. To je imelo za posledico ropanje čebelnjakov in uničevanje domačih čebeljih družin. Kakšna je paša na ajdi pri nas, je lansko leto izkusil neki prevoznik, ki je pripeljal k Moškanjcem 12—14 panjev čebel. Tri družine so mu sredi najbujnejšega cvetenja ajde umrle.

V preteklih dveh letih ni postavil v naš okoliš noben prevoznik svojih čebel. To je seveda ob naših sedanjih razmerah pravilno. Odsek za prevažanje čebel pri Čebelarški zadrugi je namreč upošteval načrt umrlega predsednika tukajšnje družine Janžekoviča in čebelarja Križaja, s katerim sta na sestanku v Ptuj do kazala, da res ni na tem prostoru več paše, kakor za tiste čebele, ki jih imajo domačini.

Kar se pa tiče druge paše, kakor n. pr. spomladanske, moram reči, da komaj zadostuje za razvoj družin.

Da bi tukajšnji čebelarji mogli upati na boljši donos s spomladanskega cvetja, je skoraj nemogoče. Za srečne se imajo lahko čebelarji, ki jim okoliš nudi dobro spomladansko pašo. Pri nas pa tudi o poletni paši ne moremo govoriti. Kar dobe čebele poleti na cvetlicah, porabijo vse sproti. Edini up je torej ajda. Če ta ne medli, morajo čebelarji pripraviti pitalnike za jesensko krmljenje čebel. Seveda je dostikrat vprašanje, kaj naj dajo v te pitalnike. Le prerado se namreč zgodi, da prejmejo čebelarji krmilni sladkor šele takrat, ko ga čebelarji zaradi mraza sploh ni mogoče pokladati.

To sem napisal z namenom, da bi prevozniki tudi letos preveč ne silili s svojimi panji v okolico Sv. Lenarta. Kjer je nekaj ajdovih polj, še ne teče med kar sam v odprte deže. — Janez Dolinšek.

Čebelarška družina Središče ob Dravi je priredila 13. junija t. l. celodnevni čebelarški tečaj. Predaval je na njem tov. Josip Kobal iz Ljubljane. Tečaja se je udeležilo 18 čebelarjev. Udeležba bi bila lahko številnejša, pa so bili mnogi čebelarji zaradi kontrahiranja žita in drugih poljskih pridelkov zadržani. Dopoldne je predaval tov. Kobal pri čebelnjaku tov. Goloba na željo tečajnikov o najracionalnejšem načinu pridobivanja medu in voska ter o preprosti vzreji matice. Čebelarji so pazljivo sledili izvajanjem govornika, o čemer je pričala živahna razprava ob koncu vsakega predavanja.

Popoldne so se sešli čebelarji pri lepo urejenem čebelnjaku tov. Lovreca. Predavatelj jim je pojasnil vprašanje preosnove Čebelarške zadruga. Dalje je govoril o prevažanju čebel na razne paše, o izboljšanju čebelje paše in o našem tisku. Mnogo zanimanja je bilo za novi tipizirani pan in za obdavčenje čebel. Tudi o tem so navzočni dobili potrebna pojasnila. Tečaj je zaključil predsednik družine tov. Bratuša.

ZAPISNIK

II. redne skupščine Čebelarške zadruga za Slovenijo v Ljubljani, ki se je vršila dne 20. junija 1948 ob 8. uri v dvorani Doma sindikatov, Miklošičeva cesta št. 22.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine, izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev.
2. Poročilo referenta za čebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročila odsekov o njih delovanju: a) poročilo gospodarskega odseka, b) poročilo odseka za tisk in propagando, c) poročilo odseka za plemenilne postaje, č) poročilo odseka za obveščevalne postaje in sajenje medovitih rastlin, d) poročilo odseka za prevoz čebel na pašo in njih zavarovanje, e) poročilo odseka za trgovino z čebelami.
5. Poročilo blagajnika; računski zaključek za leto 1947.
6. Poročilo nadzornega odbora.
7. Samostojni predlogi in pritožbe.
8. Predlog o priključitvi Čebelarške zadruga za Slovenijo k Republiški zvezi kmetijskih zadrug.
9. Slučajnosti.

K 1. točki. Tov. predsednik Franc Cvetko je ob 8. uri ugotovil, da skupščina ni sklepčna, ker še ni navzočnih dovolj delegatov. Otvoril jo je eno uro kasneje, to je ob 9. uri, pozdravil prisotnega referenta za čebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo tov. Košmerla, dalje navzočnega predsednika Republiške zveze kmetijskih zadrug tov. Krmelja Maksa, člane izvršnega in nadzornega odbora, vse delegate podružnic in ostale člane čebelarje, ki so se udeležili skupščine. Tov. predsednik je ugotovil, da je bila skupščina pravilno sklicana in da je sklepčna po členu 20. zadrughnih pravil. Predlagal je izvolitev delovnega predsedstva, dveh overovateljev zapisnika in zapisnikarja.

V delovno predsedstvo so bili soglasno izvoljeni tovariši: Stane Mihelič, Smajdek Ivan in Ipavec Svetozar.

Za overovatelja zapisnika sta bila soglasno izvoljena tov. Skof Franc in Alič Lojze, za zapisnikarja tov. Senegačnik Edo, za stenografinjo pa tov. Kati Pajkova.

Overovatelja sta ugotovila, da je na skupščini navzočnih 10 članov izvršnega odbora, 4 tovariši iz nadzornega odbora in 72 delegatov, ki zastopajo 34 podružnice Čebelarške zadruga. Podružnice Slovenj Gradec, Smarje pri Jelšah, Idrija in Tolmin niso poslane svojih zastopnikov.

K 2. točki. Tov. referent za čebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo LRS Vinko Košmerl je podrobno orisal delo zadruga in poudaril, da že drugič v novi Jugoslaviji podaja Čebelarška zadruga svojemu članstvu, ki je doseglo število 7000, račune o svojem delu. Razložil je smernice za nadaljnje delo in govoril o potrebi ustanovitve čebelarškega znanstvenega zavoda. Nazadnje se je dotaknil tudi reorganizacije

naše zadruge. Današnja skupščina bo sklepala o priključitvi zadruge k Republiški poslovni zvezi oziroma h kmetijskim zadrugam, ki bodo postale ognjišče življenja na vasi. Pozval je delegate, naj se zavedajo važnosti tega koraka.

K 3. točki. Tajniško poročilo in poročila odsekov zadruge je podal predsednik tov. Cvetko. Poročila objavljamo v izvlečku.

Na lanski letni skupščini naše zadruge je bilo v izvršni odbor izvoljenih 13 članov, ki so se na prvi seji konstituirali takole: predsednik tov. Stane Mihelič, podpredsednik tov. Anton Zneideršič, tajnik tov. Maks Rožman, blagajnik tov. Maks Ježek, odborniki pa tovariši: Maks Krmelj, Ivo Majcen, Vinko Košmerl, Viktor Cedilnik, Alojz Alič, Franc Cvetko, Ignac Grom, Vlado Rojec in Jože Mažgon.

25. septembra 1947 je tov. Stane Mihelič zaradi prezaposlenosti v poklicni službi in v množičnih organizacijah odložil predsedniško mesto ter prevzel samo iniciativno vodstvo organizacije. Na njegovo mesto je bil takrat izvoljen tov. Anton Zneideršič. 19. decembra 1947 je odložil tajniško mesto tov. Rožman, nakar je izvršni odbor poveril s temi posli tov. Cvetka.

22. decembra 1947 nas je presenetila žalostna vest, da je naš predsednik tovariš Anton Zneideršič postal žrtev prometne nezgode. Zato je bil 2. januarja 1948 izvoljen za predsednika zadruge tov. Cvetko.

Vse te spremembe v odboru kakor tudi prezaposlenost posameznih odbornikov v njihovi poklicni službi in preobširnost odbora samega so večkrat ovirale sklepčnost odborovih sej in vplivale sem pa tja na redno poslovanje zadruge. Vendar se temu ne moremo čuditi, ako pomislimo, da je delo tako široko zasnovanega načrta, s kakršnim se je vključila naša zadruga v petletni plan, prišlo šele sedaj do izraza. Pomnožili so se odseki, potrojilo se je članstvo, nastale so delavnice, list se je razširil, kratko in malo: vse delo v administraciji in trgovini se je podesetorilo.

Do sedaj smo skupno ustanovili 38 čebelarških podružnic in 210 družin. Članstvo je naraslo na 6807 članov in še vedno narašča. V to število članstva niso všteti člani Slovenskega Primorja.

Po poklicu je stanje članstva naslednje: kmetov je 3487, delavcev 668, obrtnikov 1244, del. inteligence 512, raznih 696, skupaj torej 6807 članov.

Od zadnje skupščine pa do danes je imel izvršni odbor 37 sej. 2. maja 1948 se je vršila plenarna seja upravnega odbora, kateri so prisostvovali tudi zastopniki podružnic.

Važni sklepi izvršnega odbora so bili sproti objavljeni v našem glasilu »Slovenski čebelar«.

V tej poslovni dobi je bilo pri podružnicah 38 predavanj, pri družinah pa 73. Težko pa je bilo dobiti predavatelje. Ker jih v Ljubljani primanjkuje, smo se morali dostikrat obrniti na podružnice, da smo mogli ugoditi željam članstva. Posebno v zadnjem času je narasla potreba po predavateljih.

Lansko leto iz tehničnih razlogov nismo mogli izvesti statistike o stanju čebelarstva. Zato bo nujno potrebno, izvršiti to delo jeseni, ko bodo čebele zazimljene. Cenimo pa, da imajo vsi člani skupaj okoli 100.000 čebeljih družin.

Naše strokovno glasilo izhaja sedaj v 7000 izvodih. Tiskati bi ga morali v 8000 izvodih, kar pa zaradi pomanjkanja papirja ni mogoče. Ker novim članom ne bomo mogli pošiljati lista, od njih ne bomo pobirali naročnine. List stane za leto 1948. 75 dinarjev.

V pretekli poslovni dobi smo pomnožili našo knjižnico z raznimi nemškimi in dvema bolgarskima knjigama.

Jeseni lanskega leta smo začeli z nabiralno akcijo voska za našo industrijo. Tam, kjer so odborniki podružnic in družin razumeli potrebo te akcije, je bilo mnogo uspeha. Do sedaj je ta akcija prinesla kakih 1000 kg voska. Podružnice in družine, ki so dale zadruzi pismeno izjavo, da ji bodo vosek pozneje dobavile, naj to čimprej store.

Sladkorja za prehrano čebel smo dobili spomladi 5 vagonov. En vagon smo poslali čebelarjem v Slovensko Primorje, štiri vagone pa smo razdelili med čebelarje v ostali Sloveniji. Prošnje za sladkor so bile vse ugodno rešene.

Pri sestavljanju in overavljanju prošenj za sladkor se več čebelarških družin ni ravnalo po navodilih v okrožnici št. 10. Napake se dogajajo tudi pri prošnjah za dodelitev satnic začetnikom.

Satnišnica je že 5 mesecev v obratu, a ne more zadostiti vsem potrebam članstva. Ker je stroj za satnice starega tipa, ne zmore tiste kapacitete, ki jo zahteva današnji čas. Nujno potrebno je, da si zadruga čimprej nabavi nov stroj za satnice in preuredi prostore v satnišnici.

Gospodarski odsek je nabavljal razno blago, ki so ga potrebovale naše delavnice za izdelavo čebelarških potrebščin. Da razbremenimo mizarstvo delavnice na Vrhniki, smo najeli mizarstvo delavnice tov. Tavčarja v Krepeljah pri Dutovljah. Ta delavnica izdeluje panje za čebelarje v Slovenskem Primorju.

Odsek za tisk in propagando je že lansko leto sklenil, da bo letos izdal tri nove čebelarške knjige. Tako je pripravljeno za tisk »Pčelovodstvo«, ki ga je iz ruščine prevedel prof. tov. Raič. Pripravljena je za tisk tudi knjiga o faceliji, ki jo je prevedel iz češčine tov. prof. Mihelič. Čebelarstvo terminologijo pa pripravljata prof. Mihelič in Rojce. Vse tri knjige bi že letos izšle, če bi ne bilo težav z nabavo papirja.

Slovenski čebelar. Mnogo razburjenja in nezadovoljstva je bilo letos zaradi zakasnitve slavnostne številke »Slovenskega čebelarja«. Uredniku tov. Rojcu so nekateri tovariši obljubili prispevke za slavnostno številko. Ker pa člankov niso pravočasno napisali, se je s čakanjem nanje zavlekel termin za tisk lista. Izvršni odbor je bil mnenja, da bi moral tov. Rojce kljub temu poskrbeti, da bi list pravočasno izšel in mu je na predlog predsednika nadzornega odbora tov. Smajdka odvzel uredništvo. Na naslednji seji je bil na predlog tov. Košmerla imenovan uredniški odbor, sestoječ iz tovarišev: Mihelič, Košmerla, Majna in Raič, ki mu je bila poverjena skrb za redno in pravočasno izhajanje našega glasila.

Na plenarni seji dne 2. maja 1948 so navzočni delegati zopet poverili uredniške posle tovarišu Rojcu.

Obveščevalne postaje in sajenje medovitih rastlin. Največ pozornosti je posvečal odsek izboljšanju čebelje paše. V ta namen je bil objavljen v Slovenskem čebelarju pravilnik s smernicami za delo na tem področju.

Po zaslugi Ministrstva za kmetijstvo LRS je bilo za sajenje in gojenje medovitih rastlin dodeljeno čebelarškim podružnicam in družinam 28 ha zemljišča. Zanimanja je bila tudi širša javnost za setev medovitih krmskih rastlin, zlasti facelije. Iz dveh kilogramov semena, prinesenega iz Češkoslovaške, smo pridelali v letu 1947. 26 kg semena. Seme je bilo razdeljeno med 85 interesentov. Prejelo ga je 26 podružnic in družin, 6 državnih kmetijskih šol ali posestev ter 53 privatnih čebelarjev. Pripomniti pa moramo, da je bilo poleg navedene količine posejano še 8 kg semena na posestvu vinarske šole v Mariboru in na državnem posestvu v Kočevju. Pridelovanje semena facelije je uvrščeno v petletni plan. Obvezali smo se, da bomo v letu 1948. pridobili 500 kg facelijinega semena.

Čebelarškim podružnicam in družinam smo letos poslali tudi 5500 potaknjencev najboljših vrh. Potaknjenci izvirajo iz matičnega nasada, ki smo ga uredili na državnem zemljišču mestne vrtnarije.

V letu 1947. je poprečno delovalo 28 obveščevalnih postaj. Obveščevalcem smo za njih trud priznali primerne nagrade. Spomladi leta 1948. smo ustanovili 8 novih obveščevalnih postaj. Število obveščevalnih postaj se bo do konca petletke povečalo na 100.

Plemenilne postaje. V tretji in četrti številki letošnjega Slovenskega čebelarja, ki sta skupaj izšli, je objavil načelnik tega odseka tov. Rojce poročilo o poslovanju plemenilnih postaj v preteklem letu in navodila za delo v bodoči sezoni. Po statističnih podatkih smo v prvem letu dosegli skoraj iste uspehe kakor Švicarji v desetih letih. Letos smo ustanovili sedem novih plemenilnih postaj, na katerih se že prve vzrejene matice. Vključili smo v naše delo tudi tov. Kirarja pri Sv. Petru blizu Maribora, državni sektor pa si je ustanovil lastno plemenilno postajo v Gorici pri Velenju, tako da deluje sedaj v Sloveniji, ako všteto še plemenilno postajo v Ukanci ob Bohinjskem jezeru, 20 plemenilnih postaj.

Odsek za prevoz čebel na pašo in njih zavarovanje. Ta odsek je v letu 1947. organiziral prevoz čebel v Vojvodino na akacijevu pašo. Prevoza se je udeležilo samo 6 čebelarjev s 108 AŽ-panji. Tako majhno udeležbo je pripisati slabim skušnjam pri množičnem prevozu v letu 1946. in izrednim izgubam na čebelah v zimi 1946/47. Paša je trajala komaj 7 dni; donos je bil kljub temu zadovoljiv.

V letu 1947. je odsek preskrbel za prevoz na ajdovo pašo poseben vlak s 33 vagoni in kakimi 2000 čebeljimi družinami. Prevoz se je izvršil v redu in brez izgub.

Izvršni odbor je stopil v stik s tukajšnjo zavarovalnico DOZ, ki je ponudila zelo ugodne pogoje za zavarovanje čebel proti požaru, zlonamernim poškodbam, zadušitvi med prevozom in boleznim. Zavarovanje čebel proti tatvini pri tem ni vključeno. Zavarovanje bi morali izvršiti kolektivno.

Odsek za trgovino z živimi čebelami. Delo tega odseka je še v povojih. Primanjkuje zlasti izkušenj za odpremo čebel in matic v oddaljene kraje, n. pr. v Ameriko, Avstralijo, Egipt itd. Treba je orati ledino, si pridobivati kupce in najti primerne načine razpošiljanja, da bodo prišle živali žive in zdrave v roke naročnikov. Prvi koraki so že narejeni. Dobili smo stike z različnimi čebelarji in čebelarскими organizacijami v Avstraliji, Franciji, Belgiji in Ameriki, kakor tudi z našimi trgovskimi zastopstvi v zunanjem svetu.

Osebj e. Osebj e zadruga se je po okupaciji, ako izvzamemo uslužbenca v satnišnici, pomnožilo od 4 stalnih in 2 pomožnih moči na 16 stalnih, 2 pomožni moči in na 2 vajenki. Sedaj zaposleno osebj e je zelo vestno in delavno.

Zaradi pomanjkanja prostorov smo morali izvršiti razne adaptacije v zadrugnem poslopu. Tudi za avtomobile in embalažo bomo morali na dvorišču postaviti začasno lopo.

Da se čimprej osamosvojimo, smo kupili na Vrhnikih mizarsko delavnico, ki jo vodi prejšnji lastnik tov. Grom kot naš uslužbenec. Za prevoz čebel na pašo smo na intervencijo tov. Miheliča dobili 5000 litrov bencina. Razdelili smo ga podružnicam v Ljubljani, Ljutomeru, Mariboru, Sežani, Sv. Petru pri Gorici in nekaj jeseniškim čebelarjem.

Iz podanega poročila je razvidno, da je zadruga od 15. avgusta 1945, ko smo jo ustanovili, pa do danes naredila velik korak naprej. Za ta uspeh se moramo zahvaliti naši ljudski oblasti, ki nam je nudila vso pomoč pri našem prizadevanju za obnovo in napredek čebelarstva v Sloveniji, v drugi vrsti pa našemu članstvu, ki je le redkokdaj odpovedalo. Ni to samo zasluga izvršnega odbora, to je zasluga nas vseh, vsakega posameznika, četudi ni prispeval k uspehu drugega kakor to, da se je vključil v našo zadrugno skupnost. (Dalje prihodnjič.)

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

33. seja dne 14. maja 1948. Finančnemu odseku MLO v Ljubljani bomo poslali točen seznam ljubljanskih čebelarjev in števila panjev, ki jih imajo ti čebelarji.

Na čebelarski sestanek v Trebnje bomo poslali tov. Rojca, v Sežano pa tovariša Senegačnika.

Tov. Miheliču Jožetu, ki nam znova ponuja v nakup svojo kleparsko delavnico, bomo sporočili, da naj nam predloži tako ponudbo, ki je ne bo mogel več preklicati. Šele potem bomo sklepali o odkupu njegove delavnice.

Tov. Martelanu v Trstu bomo do 25. maja t. l. dobavili 80 mladih, letos sprajenih matic.

O reorganizaciji zadruga je poročal tov. Rojec, član komisije za vključitev čebelarske zadruga v Republiško poslovno zvezo. Članek za »Čebelarja«, v katerem bo pojasnjeno, kako se bo reorganizacija izvedla, bo napisal tov. Šmajdek. Datum za skupščino zadruga smo preložili od 13. na 20. junij t. l. Poročila za skupščino morajo biti točna in kratka. Tov. Mihelič je obljubil, da bo sestavil za skupščino pregled dela naše zadruga od njene ustanovitve pa do danes.

V letu 1948. bomo ustanovili 6 novih plemenilnih postaj, in sicer v Dolnji Lenjavi, Sežani, St. Petru pri Gorici, Postojni, Tolminu in pri tov. Kirarju blizu Maribora. Na plemenišču v Kamniški Bistrici bomo postavili nov čebelnjak in primerno koč. Tov. Malešiču smo odobrili povračilo stroškov, ki jih je imel z oskrbovanjem plemenilne postaje v Kamniški Bistrici. Sklenili smo, da zadruga ne bo več sprejemala starih panjev v komisijsko prodajo.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6754 do 6762.

34. seja dne 21. maja 1948. Kleparsko delavnico tov. Miheliča Jožeta bo pregledala posebna komisija, ki jo tvorijo tov. Cvetko, Mažgon, Šmajdek in Alič. Pri sklepanju o odkupu te delavnice se je tov. Mihelič Stane vzdržal glasovanja. Matice za tov. Martelanca iz Trsta bo dobavil tov. Kirar. Sladkor in šipe za vzrejevalce matic je izposloval tov. Mihelič Stane.

Po dosedanjih podatkih smo dobili naročila za 2 AŽ-panja, 176 kranjičev in 66 matic. Za spomladanske naročnike bomo zazimili v lastnem matičnjaku 300 matic, ki jih bomo odkupili od naših vzrejevalcev. Tov. Cvetko, Rojec in Grom morajo čimprej napraviti kalkulacijo za združni trgovski čebelnjak. V Podstenicah bomo za novomeško podružnico ustanovili novo plemenilno postajo.

Dopis o uradni inšpekciji naše mizarnice na Vrhniki smo vzeli na znanje. Mizarskim delavcem na Vrhniki smo sporazumno s sindikatom odobrili zvišanje plač.

Tov. Mihelič in Cvetko se bosta z delavci mizarske delavnice na Vrhniki pogovorila o delu po normah. Tov. Rojec in Košmerl bosta pregledala vse plemenilne postaje in ugotovila, kako so oskrbovane.

35. seja dne 28. maja 1948. Komisija, ki je bila na zadnji seji določena, si je ogledala kleparsko delavnico tov. Miheliča Jožeta in priporočila izvršnemu odboru, da jo vzame v najem. Za popis inventarja te delavnice so bili določeni tov. Arko, Mažgon in Cedilnik.

Tov. Martelancu v Trstu smo poslali 42 matic. Za prodajo matic v inozemstvo je tov. predsednik sestavil reklamni oglas, ki ga bomo poslali vsem našim zunanjim trgovskim zastopstvom, da ga objavijo v tamkajšnjih čebelarstvih listih. Za prestativitev plemenilne postaje v Litiji (Pustov mlin) smo odobrili stroške 1220 din. Na prošnjo državnega učiteljskega v Ljubljani smo odobrili 60 maturantom za ekskurzijo po naši državi 15.000 din podpore.

Naročili smo tov. upravniku, da naj pospeši pri uradu za cene določitev cen posodam za med. Zidarski mojster Lebar nam bo uredil kipelec za medico.

36. seja dne 4. junija 1948. Uradu za cene bomo predložili v odobritev novo kalkulacijo za panje. Tov. Galičič Ivanka bo prevzela v varstvo ključne shrambe za bencin. Vodila bo točno evidenco o potrošnji, kontrolirala avtomobilske vožnje in sestavljala o njih račune. Čebelarstvu znanstvenemu zavodu bomo izročili znesek 250.000 din, kakor hitro ga bo ministristvo za kmetijstvo ustanovilo. Za letno skupščino naše zadruge morajo odseki napraviti čim krajša, a vendar točna poročila. Iz teh poročil bomo sestavili skupno poročilo. Za satnišnico bomo uvedli dežurno službo, ki jo bodo vršili člani izvršnega odbora.

Na novo smo sprejeli člane od št. 6754 do 6801.

Mizarska delavnica na Vrhniki bo izdelovala v prvi vrsti panje, okvire za satnike pa samo tedaj, če bo imela primeren les izven kontingenta.

37. seja dne 11. junija 1948. Državno učiteljske v Ljubljani se nam je z dopisom zahvalilo za dodeljeno podporo. Prebrali smo najemno pogodbo glede prevzema kleparske delavnice tov. Miheliča Jožeta, ki jo je sestavil dr. Krejči. Vojnemu ujetniku Hansu Krautmanu smo zaradi nevestnosti odpovedali službo. Čebelarski družini Vič smo za popravilo njenega združnega čebelnjaka odobrili 1 m² desk. Ogledali smo si načrt za koč, ki jo nameravamo postaviti na plemenišču v Kamniški Bistrici in ga odobrili. Za prezimljenje čebel in matic bomo uporabili čebelnjak bivše Čebelarske zadruge uslužbencev državnih železničarjev v Ljubljani, ki stoji v Zalogu. Les za mizarsko delavnico v Krepljah pri Dutovljah smo poslali z Vrhnike.

38. seja dne 18. junija 1948. Ministrstvu za kmetijstvo bomo sporočili, da bomo prispevali za čebelarski znanstveni zavod 250.000 din.

Tov. Kirar nam je sporočil, da je za plemenilno postajo v Dolnji Lendavi podaril najboljšega trotarja. Načelno smo sprejeli predlog Državnega zavarovalnega zavoda o novem kolektivnem zavarovanju čebel. Za satnišnico moramo nabaviti nove stroje, ker ti, ki so sedaj v rabi, ne ustrezajo sedanjim potrebam. Predlog sindikalne skupine za reguliranje plač uslužbencev smo odobrili.

Tov. Strle, tajnik Republiške poslovne zveze nam je na seji natančno razložil, kako je zamišljena bodoča reorganizacija naše zadruge. Po referatu tov. Strleta je izvršni in nadzorni odbor soglasno sklenil, da bo skupščini predlagal priključitev naše zadruge h Glavni zvezi kmetijskih zadrug. Kot prva točka dnevnega reda bo na skupščini volitev delovnega predsedstva, dveh overovateljev in zapisnikarja.

Tov. Raič je poročal, da je rusko knjigo »Pčelovodstvo« preuredil po novi izdaji. Za ponoven prepis prevoda bo naša zadruga plačala strojepiski 2500 din.

ZADRUŽNI VESTNIK

Naloge sedanjega upravnega in nadzornega odbora

Na zadnji skupščini je bil izvoljen 7-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor naše zadruge, ki sta se na prvi seji konstituirala takole:

Upravni odbor: predsednik tov. Cveto, tajnik Mihelič Stane, blagajnik Jezek Maks; odborniki: Majcen Ivo, Čedilnik Viktor, Košmerl Vinko in Rojec Vlado.

Nadzorni odbor: predsednik Šmajdek Ivan, podpredsednik Arko Adolf, član Raič Slavko.

Oba odbora sta dobila od Republiške poslovne zveze nalog, da vodita zadrugo v istem smislu naprej, kot jo je vodil do skupščine izvršni odbor. Pri delovanju zadruga ne sme priti do zastoja.

Oba odbora pozivata članstvo, naj se v vseh čebelarških zadevah obrača prav tako na zadrugo v Ljubljani kakor doslej. Likvidacija zadruga se bo začela izvajati šele takrat, ko bosta dobila odbora od Republiške zveze kmetijskih zadrug pooblastilo, da to izvršita.

Vsi naši odseki, bodisi pri podružnicah, bodisi pri družinah, morajo delovati nemoteno naprej. Zato pozivamo članstvo kakor tudi odbore podružnic in družin, naj se z vso vmeno oprimejo dela, pomagajo pri razdeljevanju pasišč, ustanavljanju plemenitih postaj itd.

Točila

Članstvo obveščamo, da imamo na zalogi točila iz bele pločevine. Cena 4500 din.

Strešna lopenka

Člani, ki potrebujejo za pokritje čebelnjakov ali panjev na paši strešno lopenko, si jo lahko nabavijo v naši zadruzi.

Sadike japonske sofore

lahko naročite pri tov. Kosiju Ludviku, šol. upravitelju v Križevcih pri Ljutomeru. Letos jih je vzgojil okrog 10.000. Razprodal bo vso količino po dokaj nizkih cenah. Čebelarji, ne zamudite lepe prilike! Poskrbite, da se bo ta izredno medovita rastlina, o kateri je bilo že dovolj govora v našem listu, čim bolj razširila po Sloveniji.

Satnice za začetnike

Pozivamo vse čebelarske podružnice in družine, naj ne izstavljajo začetnikom več potrdil za nabavo satnic brez zamenjave za vosek, ker je kontingent voska za ta namen izčrpan.

Zbiranje voska

Čebelarske podružnice in družine, kakor tudi člani, ki so obljubili, da bodo oddali vosek za industrijske namene, in še tega niso storili, pozivamo, naj to čim prej store. Obljuba dela dolg!

Čebelarji, pozor!

Vsi člani čebelarji, ki so oddali naši čebelarni v Ljubljani voščine ali vosek v predelavo, morajo dvigniti vosek ali satnice najkasneje do 31. septembra t.l., sicer jim bo blago zapadlo.

Vodje plemenitih postaj

smo naprosili s posebno okrožnico, da nam pošljejo podatke o inventarju, ki je last zadruga. Nekateri tega sploh niso storili, nekateri pa dokaj pomanjkljivo. Vse te prosimo, da čimprej ugođe našemu pozivu in da se točno ravna po navodilu v okrožnici.

Sladkor za krmljenje trotarjev

pošlje vsaki plemenitni postaji zadruga brezplačno, vendar le na prošnjo podružnice, kajti marsikje so trotarji nabrali medu preko svojih potreb. Ta med je seveda last zadruga in ga je treba poslati v Ljubljano. Na željo preskrbi zadruga primerno posodo. Tudi vse roje s plemenitih postaj bo treba odpremiti v Ljubljano, ker bodo zazimljeni v skupnem čebelnjaku.

Matice

kupuje zadruga od vzrejevalcev po 200 din. Kdor ima katero odveč, naj nam to takoj sporoči, da mu dostavimo razpošiljalne matičnice. Denar nakažemo samo za tiste matice, ki pridejo žive in nepoškodovane v Ljubljano. Zato pazite, da bodo matičnice pravilno opremljene.

Ob zaključku vzrejne sezone

Po pravilniku o plemenilnih postajah, ki je bil objavljen v zadnji številki lanskega letnika Slovenskega čebelarja, traja vzrejna sezona od začetka maja do konca julija. V teh mesecih je vreme vsaj po navadi toliko ugodno, da matic ne ovira pri prašenju. Letos pa je bilo vse postavljeno na glavo. Po milem, mnogo obetajočem vremenu v januarju, februarju in v prvi polovici marca je nastopila deževna perioda, ki se je vlekla skoraj do konca vzrejne sezone. V maju in juniju tako rekoč ni bilo dneva, da bi ne deževalo. Šele v zadnji tretjini julija se je deževje nekoliko uneslo, toda izrazite vročine do sedaj še nismo imeli, tako da smo brez pravega poletja zajadrili v jesen.

Slabo vreme, ki je prevladovalo v teku vse sezone, je silno neugodno vplivalo na vzrejo matic. Kljub temu, da imamo sedaj skoraj še enkrat toliko plemenilnih postaj kot lani in čeprav je bilo priglašanih ob začetku sezone razmeroma visoko število vzrejevalcev, vsaj po začasnih poročilih, ki smo jih med letom prejeli, lanskega uspeha ne bomo dosegli.

Marsikateri priglašeni vzrejevalci so zaradi slabega vremena z vzrejo tako dolgo odlašali, da jih je čas prehitel in da nazadnje do vzreje sploh niso prišli. Nekateri so se obvezali, da bodo vzrejali v dveh ali celo v treh serijah, pa jih je uspeh sprašitve v prvi seriji tako oplašil, da so vzrejo v nameravanih serijah kratko in malo opustili. 30odstotna sprašitev, ki so jo zaznamovale mnoge postaje, v resnici ni mogla biti vzpodbudna za nadaljnje delo.

Kakor lani, tako so se pa tudi letos pojavile pri vzreji napake, ki jih ni mogoče opravičiti z vremenskimi neprilikami. Tudi letos niso posamezniki dovolj temeljito pripravili rednikov na naloge, za katere so jih določili, plemenilnike so napolnili s premajhnim ali s prevelikim številom čebel, napolnjenih plemenilnikov niso pustili dovolj dolgo v kleti, postavili so jih na plemenišče ob nepravem času, obiskovali plemenišče, kadar se jim je zahotelo itd. O vseh teh napakah je bilo dovolj govora že v lanskem navodilih; zato jih ne bomo znova premlevali. Pač pa je treba opozoriti posebej na neko napako, ki je prišla zlasti letos ponekod do svojega izraza. Ker je bilo treba letos sladkor za oskrbo plemenilnikov kupiti, so hoteli nekateri vzrejevalci s sladkornim testom varčevati in so ga dali družinam premalo, tako da so mnoge od gladu pomrle. S sladkornim testom mora biti krmilni prostor v plemenilniku napolnjen skoraj do vrha. Pravilna doza je 25 do 30 dkg. Res je, da bi ob dobri paši shajale čebele tudi z manjšo količino, toda kdo pa ve, kakšna bo paša ravno v tistem času, ko bo družinica na plemenišču.

Končno sliko letošnje vzreje bomo mogli podati seveda šele takrat, ko bomo prejeli poročila z vseh plemenilnih postaj. Ta naj bodo sestavljena statistično po vzorcu, ki smo ga objavili v 8. številki lanskega Slovenskega čebelarja. Poročevalci lahko glavo pri razpredelnici izpuste, pač pa naj označijo pokončne rubrike z ustrezajočimi črkami. Komur bi računanje procentov delalo težave, lahko pusti tudi procentne rubrike prazne, nikakor pa ne smejo manjkati ostale številke. Razen statistike naj vsebujejo poročila še te podatke.

1. Ime, priimek in bivališče vodje plemenilne postaje.
2. Ime, priimek in bivališče oskrbnika plemenilne postaje.
3. Stanje zadržnega inventarja:
 - a) Katere potrebščine so bile odprodane vzrejevalcem?
 - b) Kje so shranjene ostale potrebščine?
 - c) Ali so te potrebščine v redu, ali je bilo kaj zgubljenega, pokvarjenega itd.?
4. Stanje trotarja:
 - a) Ali je dal trotar kak roj in kje je sedaj ta roj?
 - b) Do kdaj približno je trotar obdržal trote?
 - c) Ali mu je bilo odvzeto kaj medu?
 - č) Ali ima zadostno zimsko zalogo? Če je nima, koliko kilogramov sladkorja potrebuje za dopitanje?
 - d) Kdaj je bil odpeljan s plemenišča in kje bo zazimljen?

5. Morebitni stroški, ki jih je imela med letom plemenilna postaja in ki naj jih poravna zadruga. (Priložite račune in potrdila o izplačilih!)
6. Razne napake in nerazumljivi pojavi, ki ste jih pri vzreji ali prašenju matic opazili.
7. Kaj bi bilo treba v bodočem letu ukreniti za izboljšanje plemenilne postaje?

Da bodo podatki čim bolj popolni, naj vodje plemenilnih postaj skličejo vzrejevalce svojega okoliša k posvetovanju, na katerem naj skupno razmotre posamezna vprašanja. Novo ustanovljene postaje naj obenem predlagajo imena za trotarje.

Poročila naj nam podružnični odseki čimprej dostavijo, najkasneje pa do konca oktobra. V novembru se bo vršil letni sestanek vseh vzrejevalcev, za katerega bo glavni odsek sestavil splošni pregled dela in uspeha na plemenilnih postajah. Sestaviti pa ga bo mogel le na podlagi zahtevanih podrobnih poročil.

Dvoje, lansko leto ustanovljenih plemenilnih postaj letos ni obratovalo. Tudi ti dve naj pošljeta poročili in odgovorita na zgornja vprašanja, kolikor jima bo to pač mogoče. Predvsem pa naj opišeta vzroke, ki so zavrla delo na postajah.

Samo statistični razpredelnici naj pošljeta glavnemu odseku za vzrejo matic pri Čebelarški zadrugi v Ljubljani državna plemenilna postaja v Gorici pri Velenju in Kirarjeva plemenilna postaja v Hrenci pri Mariboru.

Prihodnje leto nameravamo ustanoviti zopet nekaj novih plemenilnih postaj. Podružnice, ki bi jih hotele imeti v svojem okolišu, naj obveste do konca oktobra glavni odsek:

1. Kje naj bi stala plemenilna postaja?

2. V kako velikem krogu je prostor za plemenilno postajo brez čebelnjakov odnosno čebel? (Po možnosti priložite skico, napravljeno po specijalki!)

3. Kakšne so prometne zveze z izbranim prostorom in katere čebelarске družine bi lahko prašile matice na tem prostoru?

4. Število in eventualno imena prvih interesentov za vzrejo matic.

Nadalje naj nam prav tako do konca oktobra sporoče podružnice ali družine, kje in kdaj približno žele imeti predavanja o vzreji matic. Ker je število predavateljev omejeno, bo glavni odsek sestavil razpored predavanj že jeseni in kasnejših prijav ne bo mogel upoštevati.

Prihodnje leto pričnemo s selekcijo vzrejenih matic. Vzrejno gradivo bomo jemali le od takih družin, ki imajo na naših plemeniščih sprašene matice in ki so se do sedaj odlikovale po raznih lastnostih, zlasti po donosu medu. Ozirati se bo treba tudi na barvo čebel. Kdor še ni določil barvnega indeksa za selekcijo namenjenih družin, naj to stori spomladi na mrtvicah, ki jih bo našel ob izzmlenju na dnu panjev. Kako določimo barvni indeks, je bilo povedano v 11. številki lanskega »Čebelarja«.

Ker vzrejne knjižice še niso dotiskane, naj si vzrejevalci vse podatke o vzreji in opazovanih lastnostih družin začasno zapisujejo na kak papir, da jih bodo lahko pozneje, ko bodo vzrejne knjižice prejeli, prenesli vanje. Vzrejne izkaznice so sicer že pripravljene, ker pa so vpisi v izkaznicah vezani s podatki v vzrejnih knjižicah, jih do sedaj še nismo razpošiljali. Upamo pa, da se bo to v kratkem zgodilo. Vzorec vzrejne izkaznice je bil natisnjen v 10. številki lanskega »Čebelarja«, vzorec vzrejne knjižice pa v 1.—2. številki letošnjega »Čebelarja«. Po teh vzorcih naj si vzrejevalci uredijo svoje beležke.

Težave imamo tudi z dobavo torakometrov, vsekakor pa se bomo potrudili, da bodo vzrejevalcem na uporabo do začetka prihodnje vzrejne sezone.

Vsa naša dosedanja prizadevanja so bila samo nekaka priprava na glavno vzrejno delo, to je na delo za izboljšanje kranjske čebelje pasme. Skoraj tri leta smo postavljali temelje, pravo stavbo pa pričnemo graditi prihodnje leto. Na tej stavbi je že sedaj zaposlenih lepo število slovenskih čebelarjev. V njih krog vabimo nove čebelarje, kajti čim več nas bo, tem prej bo stavba dovršena, tem prej bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili. Pokažimo tudi na tem področju nekoliko udarniškega duha!